

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Efterslægtelskabets Skole

1916-1917

SELSKABET FOR EFTERSLÆGTEN

TALE VED AARSFESTEN 1917
BIBLIOTEKSMEDDELELSER

DE FORENEDE SKOLER

EFTERRETNINGER

OM

EFTERSLÆGTSELSKABETS SKOLE

FOR SKOLEAARET 1916—1917

VED REKTOR H. P. HANSEN

KØBENHAVN

BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI

1917

Tale

i

Selskabet for Efterslægten

paa dets Stiftelsesdag den 4. Marts 1917

af

Underbibliotekar Carl Dumreicher.

Mine Tilhørere.

MAA jeg begynde dette mit Foredrag om »Krigs-
literatur og Krigslyrik« med en kort Oversigt
over, hvad en Biblioteksmand forstaaer ved Krigs-
literatur.

Ja — Ordet selv er nemt at forstaa. Vi mener jo
dermed den uhyre Literatur, der er fremkaldt af og i
videste Forstand omhandler Verdenskrigen af 1914 —
en Literatur, der allerede nu er af saa uhyre et Om-
fang, at en Vurdering ikke foreløbig lader sig foretage,
ikke mindst af den Grund, at kun en saare beskeden
Brøkdelen endnu er naaet til Danmark, hvor baade det
kgl. Bibliotek og Universitetsbiblioteket forlængst har
oprettet hver sin Samling, som daglig forøges ved
Gaver og Køb.

Men et Overblik over nogle af Grupperne i disse
Samlinger og et Omrids af Maaden, de er opstaaet
paa, kan jeg dog give Dem.

* * *

Det var selvfølgelig Tyskland — Bøgernes Land,
der aarlig producerer henimod 40,000 Bind — der tid-
ligst fik Øje paa Opgaven.

Allerede i September 1914 udsendte den tyske
Boghandlerforening et Opraab om paa et Centralsted
at tilvejebringe en saavidt mulig fuldstændig Samling
af al Krigsliteratur.

Det gjaldt til at begynde med især Krigskroniker, Krigsprædikener, Krigsdigte — hvoraf der i de Dage produceredes c. 1000 pr. Maaned — Krigsbilleder og Krigskort, men hertil føjedes meget snart Regeringsbekendtgørelser, politiske Opslag, Avisernes Løbesedler, Flyveblade og Tegninger. Saa fulgte Plakaterne. Efter den første blodrøde berlinske Mobiliseringsplakat fulgte en Strøm af nye Plakater: om Fartplanændringer, Hestemønstringer, frivillige Korps og Maksimalpriser. Saa kom de første tyske Sejre — og med dem Modskrifter og politiske Erklæringer fra de fjendtlige Lande, som krævede at imødegaaes. Piccernes og de farvnebrogede Diplomathøgers Tid var inde. Tæt efter dem fulgte Krigsfotografierne — ingen Krig har skabt saa uhyre et Billedstof som denne — med allehaande Formaal, snart af patriotisk Art (Kejserbilleder med en verdenskendt Moustache i alle mulige Situationer) snart med defensiv Hensigt (Afbildninger af Dum-Dumkugler, af Gadepartier i Louvain, af belgiske Francetireurs). Derpaa fulgte de paa russisk, polsk og fransk affattede Proklamationer, som Luftskebe og Flyvere udkastede bag Fronterne. Og hen paa Efteraaret begyndte man i Løbegravene at indrette sig for Vinteren og udgive Frontens Aviser.

»Der Landsturm«, eneste tyske Militærugeblad paa fransk Grund, begyndte 11. Oktober i Vouziers, og i dets Nr. 2 fremkom bl. a. Bajreren Ernst Lissauers nu saa berygtede »Hadsang mod England«, der har sin egen Historie.

Med 1915 holdt Krigsdagbøgerne, de første Krigsnoveller og de omfattende systematiske Redegørelser for Krigens vidt forgrenede Aarsager deres Indtog i Literaturen.

*

*

*

Nok herom. Der var, som De ser, Stof nok, og ogsaa denne Mobilisering — hedder det i et senere Opraab — lykkedes godt. Den tyske Boghandels Generalstab — jeg refererer Billedet, der blev brugt — arbejdede »tadellos«. Det gjaldt jo om, hvad et tredje Opraab i Februar 1915 fastslog, at opbevare Dokumenterne fra »den store hellige Tid«.

* * *

En lignende Bevægelse har siden gjort sig gældende i alle de andre krigsførende og de fleste neutrale Lande.

Hele Efteraaret 1914 skyllede Bølger af tyske Tryksager ikke mindst ind over os. Alle Banker, Redaktioner, Handelshuse, offentlige Institutioner og mange Privatfolk modtog med hver Forretningspost sydfra trykte eller blot maskinskrevne Indlæg. Det har senere vist sig, at særlige Udvalg var oprettet blot for at organisere denne Kamp paa Papiret. Og paa Bibliotekernes Opfordring begyndte mange at indsende, hvad de modtog. Ad denne Vej er meget, der ellers vilde være gaaet tabt, bevaret som kulturhistoriske og folkepsykologiske Dokumenter af stor historisk Interesse.

* * *

Kun saaledes er det f. Ex. lykkedes os at opbevare Passérsedler for Søfolk til engelske Havne, Brødkort fra Berlin, blodrøde berlinske Julemærker i Granatform med »Gott strafe England« i sort Skrift, Konvolutter med Censors Stempler, trykte Indlægssedler med Opfordring til at skrive kort og almindeligt, satiriske Postkort (Tysklands Jærnkors, der forvandler sig til Gravkors paa de uhyre Soldaterkirkegaarde), franske Aviser (med Bagsidernes lange Eftersøgningslister, hvor

Sergent A., der ligger syg af et Saar i Byen B., søger sin gamle Fader, der er flygtet fra det erobrede C.), tyske Aviser med de udenlandske Teaternavne ombyttede med mere hjemligt klingende (vel at mærke med det nye Navn trykt oven over det gamle, der blot har faaet en tynd Streg igennem sig — saa tilfredsstilles baade det patriotiske og det praktiske Hensyn), engelske Aviser med udførlige Referater af Parlamentstaler, Op- raabene fra de forskellige Kredse og Partier (saaledes de 93 tyske Professorers nu saa berømte »Es ist nicht wahr —« og de engelske Kollegers Svar derpaa), Mur- opslag etc. etc.

Det er smaa Ting og kun Samlingernes Udenværker. Men der skjuler sig som sagt i dem vigtige Bidrag til Folkepsykologien.

* * *

I denne uhyre Krigsliteratur — efter de fremkomne Bibliografier at dømme naar den allerede c. ½ Million, d. v. s. samme Bindantal, som Universitetsbiblioteket rummer — har visse Grupper allerede begyndt at ud- skille sig.

Den første Gruppe er de store diplomatiske Akt- stykker: den tyske Hvidbog, den franske Gulbog, den østrigske Rødbog, den italienske Grønbog, den belgiske Graabog, den russiske Orangebog osv., der bringer Gesandternes Indberetninger, Monarkernes Telegram- veksler, Udenrigsministeriernes Noter og Aktstykker, hele det vældige Stof, som Fremtidens Historikere til sin Tid skal fordele i Retfærdighedens Vægtstaaale. Foreløbig kan de kun skønmæssigt vejes mod hinanden. Beretning staar mod Beretning, Ord mod Ord.

Den næste Gruppe er de forskellige Landes An- klageskrifter over de af Fjenden begaaede Grusom- heder, udsendt af dertil nedsatte Undersøgelseskom-

missioner. De hører til de mørkeste og forfærdeligste Sider i Krigslitteraturen. Bilagenes Detailler, der ikke endnu lader sig kontrollere, lader sig af mange Grunde heller ikke genfortælle. Det er Krigen og Menneskenaturens Natside, Dyret i os, der er sluppet løs, og der skal Nerver til for at holde Læsningen ud.

En tredje Gruppe er de bindstærke Illustrationsværker, en fjerde de talrige juridiske Værker, der omhandler de mange Tvivlsspørgsmaal af folkeretlig Natur, Krigslovgivningen, Retten til Herredømmet i Luften og under Vandet 3: den Jura, som Flyvemaskiner og Undervandsbaade kan fremkalde og bryde, en femte den Række etiske, religiøse og filosofiske Betragtninger, der drøfter Forholdet mellem Krig og Kristendom, Krig og Kvinder, Individ og Samfund og de moralske Kollisionstilfælde.

En Del Smaagrupper omfatter Brevskildringer, hvorunder falder Særsamlinger af Breve fra bestemte Klasser (Studenter, Jøder) og Steder (Øst-, Vest- og Sydfronten), krigspolitiske Agitationsskrifter, Krigen Afspejling i det civile Liv — herunder de smaa billige Krigskogebøger — og den af Krigen fremkaldte Soldaterliteratur, der imellem gør den Begrebsforvirring om godt og ondt, Ret og Uret, som vi neutrale maaske lettere faar Øje paa, særlig anskuelig. At finde det nye Testamente i en særlig »Skyttegravsudgave« og Bjergprækenen specielt udgivet under Titlen »Jesu Worte. Dritte Kriegsausgabe« er jo en lidt ejendommelig Overraskelse.

Endelig kunde jeg nævne Krigsbønnebøgerne, hvoraf baade Katholiker og Protestanter har Specialudgaver, og hele den Række Skrifter, der omhandler Krigen og Profetierne. Okkultisme og Obskurantisme er igen blevet livskraftige Fænomener. Varsler og Amulettro spiller hos de menige Soldater en stor og

forbavsende Rolle. Fra Blodsoen ved Luzern, hvis Vand siden 1910 begyndte at farveskilte paa mystisk Maade, og til de saakaldte »Dødsfugles« Tilsynekomst i 1913 fører en psykologisk ejendommelig Overtrosmani os stundom tilbage til middelalderlige Anskuelser — en forunderlig Modsætning til det vældige tekniske og videnskabelige Opsving, som ogsaa er et af Krigens Resultater.

Og fængslende som en Detektivroman er tilsidst Spionagens dunkle og kun antydningvis kendte Historie, saaledes Beretningen om den mystiske »Dale Long« i Brüssel, i hvem Tyskland mente at kunne genkende en engelsk Stabsofficer, der selv undslipper alle Eftersøgninger, men hvis Hjælpere man opsporer og i hvis krølhaarspolstrede Kontorstol vigtige Dokumenter paastaaes at være fundet. Eller det berømte belgiske Blad, hvoraf et eneste Eksempplar er havnet paa det kgl. Bibliotek, Bladet, som alle Belgiens tyske Generalguvernører er paa Jagt efter. Trods Prisen for Opdagelsen — 100,000 Mrk. — ved ingen Tysker, hvor det trykkes, om Redaktionen gemmer sig i en rullende Landevejsbil (hvad Tegningen paa Bladets Hoved drillende antyder) eller i underjordiske Hvælvinger. Det udbredes ad usporlige Veje og kæmper paa sin egen og hemmelighedsfulde Maade Pennens Kamp mod det sejrriige, men paa dette Punkt afmægtige Sværd.

Bidende er Ironien. Et fingeret Soldaterbrev fra en tysk Soldat slutter paa følgende Maade: »Tak, kære Frits, for Juvelerne, Uhrene og de smukke Silkekjoler, men send os næste Gang hellere noget Brød«.

* * *

Fra Krigslitteraturen gaar jeg nu over til Krigslyriken, det mest umiddelbare Udtryk for de Tanker

og Følelser, der paa begge Sider af Fronten behersker Massen.

Om Englands Krigsdigtning vil jeg kun minde.

De kender den sagtens alle fra Kiplings Soldater-sange, kender Tommy Atkins, den før saa ringeagtede, nu saa lovpriste Rødkjole, som Praksis forresten har givet en mindre straalende, men mere feltmæssig nyttig graa Uniform — nu er det Khakidrenge paa Hurtigmarsch — kender hans urokkelige Humør, hans af Sportsudtryk gennemsyrede Slang, der omskriver den Omstændighed, at han fik skudt 8 tyske Konstabler bort, før han selv blev saaret, med en Vending om, at han fik sin Indsats godt hjem, før han blev sat ud af Spillet, kender hans pudsigte Konservatisme, der faar ham til at fastholde gamle Former (historiske Regimentsnavne og særlige Lykkedyr) og hans frivillige Disciplin, hvormed der er sagt, at den er lige saa staa- haard, som Tyskernes er jærnhard.

Lad mig hellere — fordi Modsætningen er saa umiddelbart slaaende — begynde med den tyske Lyrik.

Utallige Samlinger af Kriegsgedichte og Kriegslieder har set Lyset siden August 1914, men Mængden er forunderlig ensartet.

Alle udtrykker de i det væsentlige Overmod og Selvtillid, patriotisk Harme og patriotisk Hævn, ofte i den for Landet særlige neuruppinske Stil.

Fra en lille Bog, der har samlet 200 af de mere eller mindre vittige, poetiske, lyriske og satiriske Indskrifter, som tyske Soldater i de første Indkaldelsesdage, da Militærtogene Dag og Nat rullede mod Grænserne, skrev med Kridt paa Waggonvæggene, henter jeg følgende:

Der Kaiser sprach: »Ich bitt' dich,
ach Emmich, nimm mir Lüttich!«
Da sprach der Herr von Emmich:
»Das nemm' ich!«

Eller det berømte:

Jeder Schuss — ein Russ.
 Jeder Stoss — ein Franzos.
 Jeder Tritt — ein Britt.
 Jeder Klaps — ein Japs. (Japaner)
 Auch in Serbien
 sollen sie sterben,
 uns in Belgien
 nicht behelligen.

Fjendernes Antal er ligegyldigt:

»Und wenn die Welt voll Feinde wär'
 und keinem wär' zu trauen,
 so fürchten wir uns dennoch nicht.
 Wir halten's, wie der Kaiser spricht.

Wir werden sie, wie werden sie, wir werden sie verhauen.

Og netop Fjendernes Talrighed er et Bevis paa
 Tysklands Styrke og Vælde:

»O mein Deutschland. Wie musst Du stark sein,
 wie gesund bis in innerste Mark ein.
 O mein Vaterland! Wie sie Dich ehren,
 sieben Völker mit ihren Heeren.

Siden er det jo blevet til mere end 7. Men Tysk-
 land skal klare sig alligevel:

»Tritt einer auf Deutschlands Erde,
 so gebt ihm Blei statt Brot,
 reisst ihn von seinem Pferde
 und schlägt ihn dreimal tot«.

Det kan jo ikke være anderledes. Naar først Kej-
 seren som en ny Barbarossa har draget sit Sværd og
 rider ud i skinnende Krigsrustning, maa Verden komme
 i Brand:

»Es drönt die Erde, es beb't die Welt.
 Der Kaiser, der Kaiser reitet ins Feld!«

De Toner, der lyder, er de samme, som paa Theo-
 dor Körners og Frihedskrigenes Tid. Fællestitlen paa

alle Digtsamlingerne kunde godt være »Leyer und Schwert«. Optakten finder De i selve Gerhard Hauptmanns Ryttersang, tilegnet Uhlanofficeren og Digterbroderen Fritz von Unruh:

»Wir stürmen frisch ins Feindesland
und holen uns welsche Fahnen«.

I denne Sang, i denne Digtning, der »steigt millionenhaft« med suggestionerende Kraft, bliver den enkelte, Individet, borte i Massen. Kun nu og da — som i Walther Heymanns Mindedigt over en ung Grev Arnim, der faldt under et Rekognosceringsridt ved Østfronten, øjnes den enkelte Skæbne, den enes Situation. Digtet — »Die Patrouille« — lyder saaledes, gengivet i Prosa:

»Der er en, der rider afsted. Solen skinner. Han rider og spejder. Hvor staar Fjenden? Skoven udbreder sig. Grenene vinke. Han rider ind. Ingen Fjende viser sig. Vejen stiger. Dervede blinker det. Han hæver Kikkerten. Hvad er det? Lader den atter synke. En lille Flod var det, som blinkede. Saa rider han tværs gennem Skoven. Nu er der kun et lille Stykke tilbage. Fuglene kvidrer. Solen skinner. — Han synker tilbage som mod bløde Puder. Han har ikke hørt noget Skud. Men nu ved vi, hvor Fjenden staar.

Og tyske Øjne ser tillidsfuldt ud i Fremtiden:

Zum Saatkorn wird die Kugel,
zur Furche jeder Schlag,
draus einst in goldner Fülle
bricht an der Erntetag«.

Thi over alt og over alle gælder det jo:

»Deutschland muss Sieger bleiben,
Deutschland muss vorwärts gehn«.

* * *

Jeg beder Dem nu med disse Toner sammenholde f. Ex. den Tale, som Literaturhistorikeren René Doumic

i Oktober 1914 holdt i Institut de France over Soldaten fra 1914:

»Soldaten fra i Aar — vi tænker kun paa ham, vi lever kun for ham, saaledes som vi kun lever ved ham. Tilgiv, at jeg er kommet i den brugelige Uniform med en unyttig, elfenbenspydet Kaarde (d. v. s. i Akademiets Festdragt) for at tale til Dem om ham, hvis Uniform er gennemhullet af Kugler og sort af Krudtslam . . . han, som oplever de Morgener, naar Kanonerne dumpe Dron blander sig med Klokkernes mystiske Stemmer, til alle Hoveder bøjer sig og foler den Susen, der kommer fra Gud, gaa gennem Hjærterne«.

De vil faa et Indtryk af, hvor rigtigt det er, naar der er sagt, at »Deutschtum« er noget ydre, men fransk Aand en indre Sjælstilstand.

De vil, naar De gennemlæser den franske Krigslyrik, finde, at her er ingen national Selvovervurdering, her sættes Latinismen ikke i absolut Modsætningsforhold til Germanismen, her er ingen Fordring paa — med et tysk Kejsersord — at være Verdens Salt, men i den dybe Nationalfølelse indgaar en Art aandelig Internationalisme, en sjælelig Kosmopolitisme om De vil, der uden at opgive noget af det, der er fransk Aands Særkende, optager almenmenneskelige Islet og gør sig forstaaelig overalt.

En rummelig Tolerance, en brændende Kærlighed til Friheden, en blid Humanisme og en medfødt Selvbeherskelse sætter ogsaa paa Krigslyriken sit sikre og let kendelige Præg.

Men for jeg gaar over til den, maa jeg sige et Par Ord om den Sang, der over alle andre er Krigssangen, der netop nu har oplevet en Genfølelse, der har faaet dens Ord og Toner til at klinge, som var de digtede og komponerede igaar, der i sig rummer alle Hærens Følelser, der besjæler og opløfter den under et af de mest skæbnsvangre Øjeblikke i Frankrigs Historie. De forstaar, at jeg mener Marseillaisen.

Den franske Digter Lamartine har etsteds udtalt det Ønske, at denne nationale Hymne ikke maa blive misbrugt ved enhver Hverdagslejlighed, men bevaret som et sidste Vaaben til de store, skæbnesvangre og tunge Øjeblikke, til Trængselstiderne i Fædrelandets Liv.

Og der er Aar, hvori denne Sang — dog af andre Grunde — ikke genlød i Frankrig. Under det andet Kejserdømmes Tid var Marseillaisen forbudt; først i Juli 1870 efter Krigserklæringen tillod Napoleon den Tredie den.

Jeg gaar hen over dens Historie i den lange Fredsperiode, inden Revanchens Dag kom, den lange Tid, hvor de ildnende Marschtoner i denne den 14. Julis uundværlige Folkesang virkede som Operakoret hos Fritz Jürgensen, der uden at røre sig bestandig gentager: Afsted afsted paa ilsomt Fjed — det, der skulde marscheres ud imod, syntes at ligge saa uendelig langt ude i Fremtiden.

Men nu — ja, le jour de la victoire er vel endnu ikke kommet, men »le jour de gloire est arrivé«. Og lad mig gengive for Dem en Situation, der fornylig er blevet oprisket i et fransk Tidsskrift.

Det er den tredie Mobiliseringsnat August 1914 — paa Place de la Concorde. Uafsladelig skyller Bølge paa Bølge af Soldater fra Kaserneerne paa venstre Seinedbred hen over Pladsen for at afgaa fra Øst- og Nordbanegaarden. De synger alle, nogle »Afrejsens Sang« med Strofen »Mens vi synger, skal Sejren aabne os Vejen«, andre »Girondinernes Kor« med Omkvædet »Dø for Fædrelandet, det er den smukkeste Lod, den mest misundelsesværdige Skæbne«. Viserne mødes i Nattemørket, Luften dirrer af Toner og Fodslag.

Men etsteds skifter Billedet brat. Det er i Nærheden af rue de Rivoli, hvor Statuen af Strassburg

staar. Dér tier pludselig alle Viser med ét, alle Hjelme og Huer løftes til Hilsen, et »Vive la France« bryder frem som et eneste Skrig, og saa — fra alle Hjærter og som med een Mund: »Allons, enfants de la patrie —«.

I det Øjeblik er denne Sang, tilføjer den franske Forfatter med et smukt Billede, som Oblaten, der til daglig intet er uden et ringe og ubetydeligt Næringsmiddel, men i Indvielsens opløftende Stunder straalere med mystisk Kraft som selve den indviende Hostie.

I det Øjeblik er denne Revolutionssang, denne Krigssang for Rhinarmeen, Sangen fra 1792 den universelle Sang fra 1914, hvori selve Frihedens ophøjede Ide udtrykker sig.

Og det gaar Tilhoreren, som det 1806 gik Heinrich Heine i Düsseldorf, hvor han — som De maaske husker fra hans »Reisebilder« — træffer Trommeslageren Le-grand; der kun kan enkelte tyske Brokker — Brød, Kys, Ære — men som, naar Heine ikke helt forstaar, hvad han mener med Ordet liberté, blot trommede Marseillaisen — »og jeg forstod«.

Derfor — fordi ogsaa Friheden er universel — lød Marseillaisen fra Torvet i Bukarest, da de tyske Faner opbrændtes efter den rumænske Krigserklæring, derfor lyder den fra Genua til Palermo, derfor lød den en Aften i Bruxelles, da Theatret var blevet genaabnet, til tyske Tropper adspalttede Publikum med Kolbeslag.

Og derfor venter Statuen af Strassburg endnu paa den, venter paa den endnu engang, venter paa den Dag, da Tonerne af den vil forplante sig fra Triumfbuen langs Champs Elysées til Place de la Concorde for helt at ombruse den Kvindeskikkelse, der symboliserer, hvad der er indgravet i alle franske Hjærter.

* * *

Men nu den øvrige franske Krigslyrik, hvor findes den?

De vil blandt andet finde den i Frontens Aviser, disse mærkelige Blade, hvoraf der nu udgives over 60, skabt i Løbegravens underjordiske Hulrum og Skovenes Tømmerhytter, skabt af det Smil og af den ukuelige Humor, der er den franske Soldats Særtegn.

Mangfoldige er de Æmner, der besynges. Snart er det den berømte soixante-quinze, 75'en, der synger saa smukt Tenor, mens den tunge le Rimailho sætter Bassen til, og hvor de to Kanoner blander deres Stemmer, gaar det varmt til. Snart er det Rosalie, Bajonetten, der er saa flink og hurtig og fuld af uimodstaaelig Logik, snart er det det trælse Løbegraveri, der ender med at gøre Løbegraven kær for dem, der lever i den:

Naar Sejrens Ørn paa brede Vinger
nedflagrer paa vor Marskalkstav
vil vi bevæget længes efter
vor Lobegrav, vor Lobegrav.

Snart er det Kammeratskabsfølelsen, saaledes som selve Edmond Rostand har skildret den i en Sonet, hvis Motiv er Joffres berømte Proklamation, der begyndte med det megetsigende Ord: Camarades.

»Løbegraven har skælvet. Alle lytter, idet de lader Geværet synke ned mod den grønne Skraaning. De ved alle, at Chefen, hvori Haabet personificeres, sparer paa sine Ord, men er Blod af deres Blod. Han taler. Han deler sine Sejre med dem. De foler, at enhver, som langt borte i Morket fortøner sig paa sin Post, for ham, Sejrherreren fra Marne, er en Sejrherr. »Kammerater« siger han pludselig. Hvilket Tonefald!

Vi kan lide, at dette knappe Ord udgaar fra dette store Hjærte. Du Bonaparte, som saa godt forstod at tale — til en saadan Menneskelighed nedsteg Du aldrig. Cæsar, Du steg opefter i tre Trin, idet Du sagde: Officerer, Underofficerer, Kammerater. Men Joffre sætter sig med eet Ord paa lige Fod med os.

Og disse Soldater, der er saa gode Venner indbyrdes, nærer igrunden intet Had til Modparten, le

boche. De foragter ham, fordi han er saa plump og saa barbarisk, de spotter ham med et muntret Smil, men de hader ham ikke. Vist over han onde Ting — og med Anvendelsen af Former, hvis Sprogklang ligefrem skal illustrere Grovheden i hans Optræden, digter de som Refræn om ham:

Il tua, brisa, vola
bombarda et incendia.

Men de morer sig ogsaa med at skrive versificerede Breve til ham:

Boche! Hvad Tanker har Du i Din Pære,
Du Kære!
Mugner Du i Dine Skyttegrave
med Din tykke Mave?
Tror Du, at Din Hylen kan os rykke
blot et Stykke?
Eller at en fransk Soldat sig bryder
om Dine (Gryder¹⁾)?
Fra vor Gryde skal Du, sultne Rad
faa Din varme Mad.
Du har hørt, at Frankrig er besejret
og henvejret,
og at Rusland er komplet leveret
og isoleret
og at England slaact er blandt andet
paa Vandet,
mens Din Kejser holder Verden ganske
i sin Handske.
Men Du kan dog mærke, mens Du vrovler,
Ruslands Stovier,
og den Engelskbof, som Du maa tygge —
til Lykke!
Dumme, Boche! Ad Dine barske Miner
jeg griner,
og jeg vil for Ærens grønne Skove
Pelsen vove.
Uden Klage, dersom Frankrig kalder,
jeg falder.

¹⁾ les marmites o: Granaterne.

Og vil De under ét have et Indtryk af, hvad Løbe-
graven betyder, ved jeg ikke bedre end at gengive for
Dem følgende, anonyme Digt fra Løbegravsavisen
l'écho de l'Argonne:

Vor Løbegrav? Aa — en pragtfuld Plet, som hver Soldat
paaskønner,
Det stolte og straalende Mødested for Frankrigs unge Sønner.
Det er den flængede franske Jord, som blotter sine Sider,
en Digel, hvor Slaggerne smeltes fra for rene og gyldne Tider,
en Fure, draget af Krigens Plov, hvor Sejren gror op om
Hæren,
en Grav ved Aften for tusinde Mænd, for tusinde andre Æren,
en Kinninglinie, lukket til af stingende Pigtraadstjerne,
en Stump af et Skovbryn, en Agerlod, et flammende Helved-
hjørne,
et vaabenvrimlende Arsenal med klirrende Bajonetter,
som biede blanke Aar for Aar paa Rusten af røde Pletter,
en Slange, som døser før næste Spring i Ringenes dorske
Bugter,
en Sump, hvor Døden i levret Slam sit Knokkelkranie fugter,
en Rede for hundrede Heltekuld, hvis Navne sprang ud som
Stjærner,
for Stormen og Skriget og Haandgranatens Brag mellem
knuste Hjørner,
et Trin af Jord til et ukendt Land, en Tempelforgaard til
Faren,
et Dige, hvor Brændingen bølgebrudt brast, da Havet blev
rejst af Barbaren,
en Dansesal med Kanonmusik og Polka af stive Granater,
et Dødskapel med en Lugt af Lig og en knælende Kreds
Kammerater,
en Skaal af Smerte og Harme og Ild, som svulmer og kræver
at tomnes,
en Baare, hvis Lagen af Modergraad med lysende Perler
sømmes,
en Dynge af Skarn, en Pøl af Blod, men Himlen og Evig-
heden,
en Sædejord, under hvis mørke Muld det pipler mod Solen
og Freden.

Men De finder ogsaa andre Toner, der taler nok
saa stærkt til vore Hjærter.

Skøn og ejendommelig er saaledes den bestandige Tanke paa de døde, de faldne, der nu kun lever i Erintringen. Denne stedsevarende Medlidenhed, som Maurice Barrès med Rette regner blandt de højeste Dyder, indskærpes ikke mindst Børnene, og den giver Krigsguden en dobbelt Maske, forlener Krigens Aasyn baade med Rædsel og ophøjet Vemod.

Smukt hedder det i en Strofe:

Eders Løn skal være skøn. Eders Høst skal være en Krans af Evighedsblomster; I Sejrherrer i de mørke Kamp! fra Eders Skygger skal en ny Klarhed straae frem. Jeg misunder Eder, grebet af Eders store Tavshed, I døde, som har opnaaet, at I fortjente at dø.

Og et andet Sted:

Du forbandede og blodige Krig, som saar Rædsel og Sorg, som saar Had i Sjælen og giver Ligene tilbage til Plovfurterne, Du der forbandes af Mødrene ved de ensomme Arne, hvor de drømmer i stum Fortvivlelse under sorte Sorgeslor.

Stundom straaler og funkler Du dog saa skönt, at imellem det onde bliver os helligt — helligt, naar Blodet er Sæden, hvoraf Idealet gror op. Senere, naar Hadet sover i retfærdigere Tider, vil vi besyngne vore hæderfulde Døde fra Marne, Somme og Verdun.

Til denne blide Erindring svarer en Evne til Selvbeherskelse, til at lade Harmen overskygges af Hjærtet, og dette Træk, der er saa typisk fransk, genfinder vi i en Sonet, viet Sejrens Gudinde. Den lyder saaledes:

Naar Du mod Frankrigs Jord Dig atter sænker,
Gudinde, fra Din Himmels Hvælv af Drømme
og bringer os i Arme, moderomme,
den Høst, som Død og Ære sammen skænker,

og langsomt flyver gennem Luftens Strømme,
da lad, midt i Dit Væsens dybe Gaade,
os ane, at Du kommer for at domme
og med Din Retfærd for vor Skøbne raade.

Ja, dvæl hos os, Gudinde, skønt og blidt,
 frygt ikke ængstet for, at vore Helte
 skal blodbesudle Retfærds tunge Trit.

Vi vil bevare, naar vor Visdom bringer
 Olivengrenen til vort Sabelbælte,
 uplettet Dine store hvide Vinger.

Selv naar de skildrer en Situation, de foragter, er disse Soldater saaledes, som en fransk, nu falden Digter udtrykker det: »Soldater, som er glødende i Kampen, men ogsaa uden Vrede, naar Sejren er vor«. Et lille Digt, som en ung Lyriker nedskrev paa Lazarettet, viser det:

De tyske Granater har krydset Himlen, lagt Skoven ode, oprevet Jorden. Jeg ligger saaret i en ensom Dal. Saaret eller dræbt? Hvad ved jeg? Er jeg dod eller levende? Kanonerne tier jo. Er jeg allerede befriet fra Virkeligheden? Lidt efter lidt strømmer Livet tilbage i mig. Maanen skinner ind i mine Øjne. Og pludselig ser jeg, under min Hjælm-skygge, en Prøjsler, som, bøjet over mit blodende Legeme, vender mine Lommer.

Derfor trøster disse Mænd, der forstaar at beherske sig saa godt, sig ogsaa over Tabene, over Ødelæggelsen af de gamle Kathedraaler, der nu er uden Klokker og uden Ruder, der nu har Stolestaderne dækkede af Kalkstøv og tørret Blod og Murpillerne sværtede af Krudt-slam. De er udplyndrede. De Ting, der i Aarhundreder har ledsaget Slægten, er forsvundne. Kirkerne er døde. Men det, de har været Gemmestæde for, Haabet, Modet, Menneskekærligheden og Selvforglemmelsen udbreder sig nu langs Skyttegravene omkring nye Altre.

Selv til Naturen udstrækker denne Ømhed sig. Et rørende lille Digt skildrer en Soldats Følelser overfor et ungt Træ, som en Granat har knækket. Dets Løv er falmet før Efteraaret, og intet Foraar skal mere faa Saften til at stige op i dets Krone. Men gennem dets

Død bindes det Venskabsbaand, der er imellem hans Sjæl og alle Frankrigs øvrige gode Træer, endnu stærkere.

Naar Trikoloren udfolder sin Trefarve, minder Fanen ham om Blomster fra hans Hjemstavn:

Naar Krigens Jærntid er forbi
og Arneilden lokker,
ring med min Bryllupsmelodi
I søde, sølvblaa Klokker.

To Aar Provence jeg ikke saa.
Fortæl mig, Roser røde,
om Valérie, som venter paa
det næste Stævnemøde.

Og svar mig, hvide Tusindfryd
fra Rhones grønne Enge,
naar skal Din Brudekrans til Pryd
paa Kirkens Alter hænge.

Blaaklokke, Rose, Tusindfryd
dybt under Foraarsjorden —
tre Farvers Blomsterbud fra Syd
udfolder Tricoloren.

Men over Naturen staar Menneskene, og over alle staar Kvinderne og særlig de to Typer, hvori Kærligheden er saa uegennyttig og stærk: Mødrene og Sygeplejerskerne.

Ja — Sygeplejerskerne, disse hvide Engle fra det røde Kors, hvori den saarede poilu tror at møde en Moder, en Søster eller en Kæreste — og i Sandhed, hedder det i et lille Digt, der er heller ingen Forskel. Deres Smil og deres Hænder har den samme hemmelighedsfulde Ynde og Kraft, deres Øjne ejer den samme dybe og slørede Æmhed. Mange Vers priser disse Sygeplejersker med de hvide Hovedklæder, der minder om de hvide Vinger paa vore Ammers Hovedtøj, de rene og stille Faner, der engang bøjede sig velsignende over vor Vugge. En frisk og munter Strofe besynger det lykkelige Øjeblik, naar den saarede Soldat vaagner,

fortumlet af Nattens Mareridt, der har bragt ham Angrebets Dødsrædsel tilbage, og en ung Kvinde i Morgensol træder hen til hans Seng med Chokoladen og Aviserne.

Og Mødrene?

Disse beundringsværdige Mødre, der føler og tier, men taler gennem deres Tavshed, der lider uden Klage, finder netop de jævne og kærlige Ord, der er Lægedommen, og de ender Brevet til Sønnen med de stolte Ord:

il faut, il faut marcher, la victoire est devant.
Je t'embrasse du fond de mon cœur, mon enfant.

Lad mig her nøjes med et eneste Digt, selve Emile Verhaerens pompøse Hyldest til en sørgende Moder:

Hun havde tre Sonner, der alle var faldne. Det er Aften. Jeg hører hendes blide Røst. En stor rød Sol sænker sig ned bag Skoven. Men Smerten, som bor i Skyggen, sitrer om hende.

De siger, at hver Time for hende kun er een eneste sorgtung Time. Alligevel vil hun ikke give Afkald paa Smerten, hvoraf hun er træt, men hvoraf hendes Hjærte er stolt og hvis Afklarethed lyser i hendes Taarer.

Hun gaar om i Haven, og langsomt plukker en tøvende og træt Haand tre Blomster for hendes tre døde Sonner. Og min Sjæl fyldes med umiddelbar Glæde over at se den barmhjærtige Sorg vandre paa Jorden.

Det er Stemminger som disse, der under Kampen faar Soldaten til at drømme om Hjemkomsten og udmale den for sig. To smaa Digte vil fortælle Dem, hvordan de drømmer om den.

Det ene er mere muntert, gaar paa Melodien af »Mallebrok er død i Krigen« og udtaler:

»Naar jeg vender hjem fra Krigen, vil jeg være meget træt. Men jeg klager ikke, for mit Hjærte er muntert paa Ærens og Sejrens Dag for det Fædreland, som jeg elsker saa højt.

Jeg vil sige til min gamle Fa'r: Jeg har ikke gjort Dig Skam. Du ser, at jeg er dekoreret med Tapperhedsmedaillen.

Jeg vil sige til min lille Bro'r: Kom og hæng Uniformen af mig, og jeg vil sige til min Moder: Varm mig en Skaalfuld Suppe.

Jeg vil omfavne Marie Claire, min smukke Kæreste, og sige til hende: Kære, her har Du mig helt og holden.

Underret nu Præsten og Borgmesteren. Tyskerne er slaæet. Nu kan vi gifte os.

Endnu mere typisk er et andet Digt, der hedder »Hjemkomsten«:

Naar I vender tilbage til de elskede Byer,
vil Æresklokker ringe under aftenrøde Skyer,

og Børn vil stimle sammen og paa Fingeren kysse,
og fra de spæde Hænder vil Vejblomster drysse,

og Eders Ægtefæller, paa hvis Troskab I stoler,
vil for at tækkes I eder være klædt i Sondagskjoler,

og alle de unge Piger, hvis Hjærter udholdt Savnet,
vil med slanke Arme længe holde Kæresten omfavnet,

og Oldinge, som Arbejd og Aar med Sløvhed lønner,
vil rejse sig fra Bænken og velsigne disse Sønner.

* * *

Et larmende Følge af Husdyr vil ledsage
Eder rundt om i Hjemmet, hvortil I kom tilbage.

Højtglammende af Glæde de kaade Hunde springer,
og Paafuglen spreder sine Regnbuevinger,

og Fugleburets Finke er fløjet op paa Stangen
og fylder hele Stuen med Rorflojteklangen,

og betragtede i Glasset Vinperlernes Stigen
vil I dæmpet begynde at fortælle om Krigen.

* * *

Det skal være Eders Hjemkomst, Eders højeste Hæder,
naar de vaagner, Eders Foraars indslumrede Glæder.

Igaar var I Soldater fra Verdun og fra Marnen,
Idag er I Arbejds mænd, Borgere ved Arnen.

Med milde Moderhænder har Frankrig Eder kaaret
og mærket med et Segl, der er helligt, med Saaret.

Med en Ret, der er fordoblet, har Sejren Eder givet,
alvorlige Soldater, Sønnenavnet og Livet.

Og lad mig saa tilsidst samle de spredte Træk, jeg
her har fremdraget, om en eneste Soldaterskikkelse,
om Soldaten, Sangeren, Digteren og Komponisten —
thi han er det altsammen — Théodore Botrel.

* * *

Botrel, Vestfrontens berømte Sanger, der foreløbig
har udgivet to Samlinger refrains de guerre under Tit-
lerne »les chants du bivouac« og »chansons en route«,
er en Type, der kun kan gro op af fransk Jord.

Han har Adgang overalt. Selve Millerand gav
som Krigsminister Tilladelse til, at Botrel maatte be-
give sig til alle Lejre, Kaserne og Hospitaler for at
syng sine Viser, og selve Maurice Barrès har skrevet
Fortalen til hans Digtsamlinger. Han spiller paa alle
Strænge, Humor og Satire, Vemod og patriotisk Stolt-
hed, Patos og Stillefærdighed. Og han kan tage en
Situation uden Betænkning. En Formiddag, just som
han skal til at syng paa et Hospital i Dunkerque,
begynder en tysk Taube at dryppe Bomber ned over
Byen. Et fjærnt Brag, der allerede faar den store Hos-
pitalssal, hvor de syge er bragt ind paa Baarer, til at
blive urolig, et endnu nærmere Brag, der knuser en-
kelte af Ruderne — saa træder Botrel frem og smiler
beroligende: »Mesdames, Messieurs, det er ganske som
paa Theatret. Der slaar man ogsaa tre Slag, før Tæppet
gaar op. Naar den tredie Bombe er faldet, begynder jeg«.

Hans Soldater klager ikke: «skal jeg dø — for Pokker, man maa forudse alt — saa bed til Gud for mig hver Aften, trøst Antoinette og sig hende, at jeg er død som en god Soldat».

Deres Refræn'er har en betegnende Stigning i Udtrykket:

c'est la guerre, qu'il nous faut — c'est la revanche,
qu'il nous faut — c'est la gloire, qu'il nous faut.

Ogsaa de besynger Sygeplejerskerne med de hvide Kapper, der efter Slagets Uvejr flagrer om dem som Hære af hvide Sommerfugle.

Men ofte fortætter Botrel sin Skildring for at tegne et bestemt Individ, en enkelt Sjæl, der i sit Væsen rummer det typiske.

Der er de Kergolan, den fattige, men stolte Legitimist, der i Dodsøjeblikket malgré tout alligevel bøjer sig for Republikkens Symbol.

Hans Navn var godt: de Kergolan.

Den hvide Fane hyklod han.

Legitimist — det var han.

Og stolt og stædig som sin Slægt

paa Fattigdommens tunge Vægt

med loftet Hoved bar han

og bar tillige Slægtens Dragt,

en gammeldags, lidt falmet Pragt

fra Hoffernes Kampagner.

Vaar eller Vinter i Paris

han klædte sig paa samme Vis:

Det plejer vi Bretagner.

Klarojet, smuk og smidig var

han skabt til det, han blev — Husar

og Chef for Regimentet,

de dumme Ægtemænds Ruin

med Stævnemodernes Dusin

i Almanakken prentet.

Besejred, blot han kom og saa,

de bly, som knapt et Skridt tør gaa

for tusind Elskovsfarer.

Han red derhen som til en Sport
og førte dem paa Hesten bort:
Det plejer vi Husarer.

Saa klang et Bud, saa kaldte just
hin solskinskronede August
den store Skæbne — Krigen:
»Nu vel da — Dod er som en Brud
hvortil man smykket rider ud
med Blæst om Faneffigen«.
Og langs et Hegn af splintret Pil
han med det gamle, gyldne Smil
red frem iblandt Granater.
Og da han ramtes tredie Gang,
han kyssed Tricolorens Stang:
Det plejer vi Soldater.

Og der er den lille fattige og frændeløse Vogter-
pige, der kun har een eneste Maade at vise sin Offer-
villighed paa.

»God Morgen — undskyld, Hr. Stationsforstander!
Er Toget kommet?«

»Endnu ej, Gervaise.

Men snart med Morgenvindens Susen blander
Soldaterstemmer vor Marseillaise«.

»Aa — det er godt. Saa venter jeg ved Bommen.
Jeg blev lidt angst og løb lidt stærkt, fordi . . .«
»Hvorfor? Ja, hvorfor er Du daglig kommen,
hver Gang et Særtog larmer her forbi.
Du staar og stirrer, Barn, med vaade Blikke.
Har Du en Fa'r, som Fænerne har kaldt?«
»I ved jo godt, at Slægt — det har jeg ikke.
Jeg er Gervaise«.

»Ja — ja. Men den, det gjaldt?

Du er jo smuk, Gervaise, skabt til at varme
Mænd med de Kys, der er som Dug og Sødme
for Søvnens Lykke i de runde Arme.
Hvem er det saa, der faar Dig til at rødme?« . . .
»Nej! Mandfolk elsker Pengene hos Pigen,
og Fattigdommen gaar de helst forbi.
Men det er ligemeget — nu har Krigen
gjort alle lige og min Elskov fri,
og jeg har Lov at elske dem, der strider
for Frankrigs Jord og dør for Frankrigs Sag.

Jeg elsker dem -- aa, saa mit Hjærte lider,
 fordi det hamrer dobbelt Nat og Dag.
 De fine Frokner og de fine Fruer
 har Raad til med en smuk og sirlig Haand
 at ordne Blomster og Konfekt og Druer
 i Kurvene med Tricolorens Baand.
 Men jeg — der horer til ved Vægterbommen —
 har intet og kan intet give dem,
 der ofrer alt. Ja — derfor er jeg kommen,
 saa tit Soldatertoget bruser frem . . .
 for blot jeg nogenlunde Tiden véd,
 kan jeg ialtfald altid løbe hen
 og staa og vente ved et Baneled,
 og naar de vinker, vinker jeg igen«.

Og skal han som i een Sum gengive, hvad Fran-
 krig hader, Frankrig, der har udtalt, at den franske
 Overlegenhed er at bevise de Vandaler, at vi besidder
 de Menneskefølelser, som de mangler — saa slaar han
 fra en Smædesang om »Guillaume s'en va-t'en guerre-
 colossal y colossal — comme un tigre en colère — ou
 comme un vieux chacal« over i en Sang om en lille
 Dreng fra Elsass:

Romagny, en yndlig Landsby,
 bades i Sol en hostklar Dag.
 Men ingen smiler, alle græder
 stille som foran en Sarkofag.

Ukendt med Krigen og med Døden
 modte et Barn dem uforskyldt.
 En lille Dreng blev dræbt, som ikke
 syv Somres Solskin havde fyldt.

En Morgen den lille Gut fra Elsass
 legede, som han plejed' for,
 Soldat paa den solskinslune Flise
 foran sin Moders Indgangsdør.

Stolt af det smukke nye Vaaben,
 som han er alene om endnu,
 holder han i de to smaa Hænder
 et Trægevær til tyve Sous.

Da tramper gennem Landsbygaden
 Attilas Fortrop, barsk og vild,
 med Mauserriffen over Skuldren,
 rede til hastigt at give Ild.

Forvirret den lille Gut fra Elsass
 ser, at de rykker ham altfor nær,
 og uvilkaarligt de smaabitte Hænder
 løfter det lille Trægevær,

lægger det an og vil fordriste
 sig til at opholde Sejrens Gang.
 Han sigter og efterligner ivrigt
 det skarpe Geværsmølds Bang, Bang, Bang!

Men Kejsersens lydige Soldater
 gaar paa en kort Befaling løs
 for Gud og Fædreland og fælder
 med en Salve den brave, syvaars Knos.

Den lille Fyr paa Tærsklen tumler,
 paakalder i Smerte og Angst sin Mo'r.
 Et Kolbeslag fuldender Værket
 for Kejser, Gud og Fædrejod.

* * *

Du barnlige Martyr, jeg her har fortalt om,
 har paa vor blide Erindring Krav.
 Med gylden Skrift paa en Sten af Marmor
 burde prentes det Vers paa Din Barnegrav:

»Her hviler den lille Dreng, som nylig
 opirrede Tysklands tapre Hær,
 da han begav sig i Krigen mod den
 med sit lille, billige Trægevær«.

Og lad mig saa — til Slut — forlade Botrel, syn-
 gende i en Lade eller i en Barak, til Kredsen om ham
 har lært Omkvædet og synger med efter hvert Vers,
 og føre Dem tilbage til Løbegraven for at fortælle Dem
 om en lille Begivenhed derfra, om Jacques Normands
 lille, keitede og rødhaarede Trigodet.

Tilbageviste Angreb havde fyldt den lange Nat, og svinlende og syge med Kroppen smertemat sad de i Løbegravene, en Flok Infanteri, som Morgentaagen skænkede en dorsk Melankoli, og ventede i den jordgraa, dugperlende Mundering frysende og tavse paa den næste Alarmering.

Hvem dér? Og midt i Taagen, klam som en Bondedyne og smudsig som Kanonrøg, kom en Skygge tilsyne, en kæmpemæssig Benrad, hvorpaa der gik Brud, naar en Kugle sang forbi som et forsinket Stjærneskud, som kom nærmere, blev mindre og dukkede sig igen og blev til Hjælm og Kappe. — »Hvad Pokker, gamle Ven! Er Du bange for, at Bly er for usund en Kost, eller bange for Din Taske? — Halloj, naa det er Post!« Breve — ved alle Helgener — fra Kæreste og Hjem, og tredsindstyve Næver strækkes rystende frem, Men Posten blader langsomt i Bunken: »Lad mig se — der skulde være ét —«

»Er Du gal?«

Til Trigodet!«

Trigodet fra Normandiet er mager og styg — en grov Kartoffelnæse og en ildrød Paryk — og blusser som en Gulerod over at han er blevet den eneste af Klumpen, til hvem der er skrevet. Alle stirrer de paa Brevet. Trigodet er som Is, han vilde gerne tale, men her — for ingen Pris.

»Naa Gut — for hede Helvede — er Du fra Sansen gaaet!« Det er en tynd Pariser, som ingenting har faaet. Trigodet bliver rødere, men holder sig, og stift gaar han nærmere, faar Brevet, betragter dets Skrift og mumler ganske sagte: »Det er bare fra Mo'ra! Men just som han har sagt det, horer han et Kor: »Den dumme Bondelømmel. Den blissede Knægt. Han har faaet et Brev. Det er dundrende frækt. Paa os andre er der ingen, der har tænkt. Det er en Skam, at de forlorne Sønner altid faar de bedste Lam. Men siden vore Kærester og Modre os har snydt, saa læs højt! Lad os høre, hvad Din Moder kan af nytte!

Og Trigodet, som mærker rundt paa Kroppen deres Blikke, skærer op med Bajonetten, og langsomt (han er ikke særlig dreven i Læsning) han tyder Ord for Ord:

»Min lille Trigodet. Du hilses herved fra Din Mo'r og takkes for Dit Bud om, at Du er godt ved Helsen, skont det er vinterkoldt og I hver Nat maa vove Pelsen. Aa -- disse Tyveknægte! Skyd saa mange som Du vil, men helst, mit Barn, dog uden selv at komme noget til. Jeg skikker Dig snarest et Par Sokker og en ulden Halsklud — for Du har aldrig saadan kunnet med Kulden. Nu maa det være nok med min Snak og mine Griller. Vi maa allesammen lide. Det er det, vi nu bestiller, og siden at Din Fader er død, er det saa strængt, især da nu, hvor Gigten baade Knæ og Ryg har sprængt, og det hiver i Brystet, blot et Stykke jeg er gaaet — Men bare Du er rask og bare de kan blive slaaet — det beder jeg Vorherre om hver Aften, at han dog vil se paa, hvein der trænges til og hvem der er et Skroge.

Trigodet holder inde. Han kan ikke mere se. Men ved de første Ord er de ophørt at le og lænet til Geværløbet staar de som de sover eller drømmer, og Øjnene er ved at løbe over. De har syntes at høre foran Døden fra Øst alle Frankrigs Moderhjerter i den ene Moders Røst.

Saa raaber Pariseren, lidt hæsere, men flot:
 »Om Din Moder skriver lidt, Trigodet, saa er det godt. Naar Du takker hende, sæt saa ogsaa det ind i Brevet, at det er i Kammeraternes Navn, Du har skrevet —«

Og pludselig omfavner han med keitet Eftertryk Trigodet — Kartoffelnæsen med den røde Paryk.

Dér har De den franske Soldat, let til Smil og let til Graad, ikke et Nummer uden Hjærte, et Led af Massen, men en Individualitet, bevæget af Følelser, som ogsaa vi forstaar, han som nu staar paa Vagt for mere end for Frankrig, for selve de uforgængelige og evige Menneskerettigheder, saaledes som Paul Fort saa fint har udtrykt det:

I denne Nat, i Lyset af den kolde Maane horer Soldaten paa Vagten ikke mere sit Hjærte slaa, han tænker ikke mere paa sit Liv, han vaager blot — for Frankrigs Ære og for Verdens Fred.

De blide, fjærne Erindringer om Slægt, Born, Ægtefæller er igen ude af hans Tanker — nærm Eder ikke mere, I søde Skygger, for at berøre hans Pande med et flygtigt Kys.

I dette hellige Øjeblik er han selve Ansvaret for de nye Tider, der er ved at gry.

Non nobis — som Valgsproget lyder for den Skole, til hvis Elever jeg nu har haft den Ære at tale.

Efterslægtsselskabets Bogsamling.

Bogsamlingen staar til vederlagsfri Afbenyttelse for Skolens Lærere og Disciplene i Gymnasiet, Realklassen og Mellemskolen¹⁾).

Udlaanet har i Tiden fra 1. Maj 1916 til 30. April 1917 omfattet ca. 2750 Bind.

Bibliotekar er Hr. Adjunkt Michelsen, (Hans Fr. Petersen af III. Gymnasieklasse i Forbindelse med Kai Bjørn, Ernst Brix, Finn Bøckmann, Svend Folkmann, Aage Fordsmand, Cai Hinding, Kai Kongstad, Anton Olsen, Harry Pedersen og Per Zahle Lassen af Mellemlklasserne har bistaaet ved Udlaanet.)

Bogsamlingen har i Skoleaaret 1916—17 faaet følgende Forøgelse:

Nordisk Litteratur.

Aakjær, Jeppe: Hvor Bønder bor.

Agerskov, Michael: Den store Krudtsammensværgelse.

Bibliotekskundskab, Haandbog i, udg. af Svend Dahl.

Blanche, August: Hyrekuskens Fortællinger. Overs. af L. Stange.

Borregaard, Einar: En rigtig Dreng.

Bruhn, Rudolf: De Seks. En Fortælling om Ungdom.

Bogh, Erik: Valbygaasen. Vaudeville i 1 Akt.

— Fastelavnsgildet. Sangspil i 1 Akt.

Dahl og Døssing: Dansk Tidsskrift-Index.

Engberg, Gunner: Drengeliv. Et Skrift om Spejdersport.

Erslev, Anna og Bech, Emilie: Komediebogen I—III.

Folkeeventyr, danske. Ved Ingvor Bondesen.

¹⁾ Skolen gaar ud fra, at Eleverne har Hjemmets Tilladelse til at benytte Bogsamlingen, medmindre den modtager særlig Meddelelse om det modsatte.

- Folkeviser, danske i Udvalg ved Axel Olrik. I. og II. Samling.
G.: Efter Skoletiden. Fortællinger for Børn.
Garborg, Arne: Bondestuder. Fortælling.
Gulddal, M. E.: Dyr og Dreng. Fortællinger.
Gymnasieskolerne, Beretn. om Undervisningen i. Udg. af
S. L. Tuxen.
Hansen, Erik: Arnaluk. Fortælling fra Norddanmark.
Heiberg, Johan Ludvig: Aprilsnarrene eller Intrigen i Skolen.
— En Sjæl efter Døden.
Høm, Vilhelm: Jul paa Landet. Fortælling.
— Hyggelige Timer. Historier for Børn.
Janssen, Børge: Guldgaasen og andre historiske Fortællinger.
Jespersen, Otto: Nutidssprog hos Børn og Voksne.
Juel, Axel: Himmel og Hav. Marinedigte.
Julebogen. Fortællinger og Skildringer. XIV. Aargang.
Jørgensen, Johannes: I det yderste Belgien.
Kieler, Laura: Sønderjydske Børn efter 1864.
Knudsen, Jakob: Jyder.
Koch, Carl: Jesu Lignelser, udlagte og belyste.
Kraft, Emma: Ohuhue. En Kafferdrengs Eventyr.
Kristensen, Niels K.: Danske Dreng i 1848.
— En Dreng fra 1644.
— Raske Dreng.
Lagerlöf, Selma: Gosta Berlings Saga.
Molbohistorier. I.—II. Samling.
Mortensen, R. C.: Landets Poesi.
Munch-Petersen, V. P.: Biblioteker og Folkeopdragelse.
Nielsen, Zakarias: Gamle Vaner.
Oehlenschlägers Levnet, fortalt af ham selv. I—II.
Oehlenschlägers Ungdomserindringer. Udgivne af Louis Bobé.
Oehlenschläger, le poete national du Danemark par J. le
Fevre Deumier.
Oehlenschläger, Adam. Et Mindeskraft af R. Nielsen.
Oehlenschläger, Mindeblade om. Ved C. L. N. Mynster.
Oehlenschlägers Ungdom. Ved Prof. Martin Hammerich.
Oehlenschläger, Adam. Et Digt af H. P. Holst.
Oehlenschläger, Adam, og den romantiske Skole. Af Ludvig
Schroder.
Oehlenschlägers, Adam, Mindeblade fra Udlandet.
Oehlenschläger, Adam. Et Erindringsblad af P. L. Møller.
Oehlenschläger, Adam. To Taler og to Digte til Minde om.
Oehlenschläger, Adam. Et Mindeskraft om Festen d. 14. No-
vember 1849.
Olufsen, Chr.: Gulddaasen. Lystspil.

- Realskolen i Danmark. Udg. v. F. Ronning.
 Ricard, Olfert: Dengang han vandrede her. Ni Fantasier.
 Stender, Adolf: Drengene er Drengene —. Fortælling.
 Stub, Ambrosius: Udvalgte Digte. Ved H. Trier.
 Vaudeville, den danske. 50 Sangspil, arr. for Sang og Piano-
 forte. 2 Bd.
 Østergaard, Vilhelm: Tyge Brahe.

Engelsk Litteratur.

- Great Britain and the European Crisis. London 1914.
 Haggard, H. Rider: Elefantjægeren. Overs. ved P. Jerndorff
 Jessen.
 Pyle, Howard: Robin Hood. Genfortalt af Niels K. Kri-
 stensen.
 Stanley, Henry M.: Kalulu. Paa Dansk ved Erling Stensgård.

Fransk Litteratur.

- Botrel, Théodore: Les Chants du Bivouac.

Historie.

- Aarsbo, J.: Fra den danske Musiks Historie.
 Akademisk Skytteforening. Udg. af A. S. U. F.
 la Cour, Vilh.: Tusind Aars Grænsevagt.
 — Sønderjylland under Verdenskrigen.
 Erslev, Anna: Dansk Tonekunst.
 Hansen, P.: Den danske Skueplads.
 Hanson: Den danske Landsoldats Historie.
 Heltesagn fra den klassiske Oldtid, udv. af Gustav Schwab,
 overs. af Alfred Lüders I—II.
 Himmelstrup, Georg: Dansk Sorgløshed og dens Følger.
 Ingerslev, A.: Jerusalems Ødelæggelse. Pompeji.
 Jensen, Oberst N. P.: Napoleon I.
 Koch, Carl: Goethes Faust. Indledning og Forklaring.
 Lamartine, M. A. de: Histoire des Girondins. I—IV.
 Lüsberg, H. C. Bering: Et Besøg paa Rosenborg.
 Maeterlinck, Maurice: Krigens Ruiner. Overs. af Chr.
 Rimestad.
 Pürschel, Victor: Akademisk Skyttekorps 1866—9. Maj—
 1916.
 Rützebeck, Holger: Absalons By.
 Steenstrup, Johannes: Statsrettens Udvikling gennem Ti-
 derne og Nutidens Statsforfatninger.

Biografier, Personallistorie m. m.

- Berømte Mænd. Skrevet af danske Skolemænd.
 Bjornson, Bjornstjerne. Af Gerhard Gran.
 Børresen, Hans Peter. Santalfolkets Apostel. Ved Chr. Ludwigs.
 Frederik den Syvende, om Kong. Af H. Rosendal.
 Gade, Niels W. Ved William Behrend.
 Goethe. Ved Ernst Kaper.
 Hahn, Bertha: Minder fra Sønderborg og Als. 1850—1870.
 Hostrup, Jens Christian. Hans Liv og Gerning. Af Helge Hostrup.
 Jensen, Oberst N. P.: Livserindringer II.
 Jørgensen, Johannes: Mit Livs Legende. Første Bog. Den røde Stjerne.
 -- Mit Livs Legende. Anden Bog. Taarnet.
 Kierkegaard, Søren. Udvalg og Indledning ved Carl Koch.
 Rørdam, C. H.: Svundne Dage. II.
 Suenson, Vice-Admiral Edouard. Af O. Lütken.
 Thrane, Carl: Cæciliaforeningen og dens Stifter.
 Weyses Minde. Væsentlig efter utrykte Breve. Af Carl Thrane.

Naturvidenskab, Jord- og Rejsebeskrivelser m. m.

- Aarsskrift. Forening for Boghaandværk. I—II.
 Amator Fotografen. V. Aargang.
 Begtrup, Eline: Dyresjælen.
 Belgien, redigeret af Kai Friis-Møller. Nr. 807.
 Bogvennen. Udg. af Forening for Boghaandværk.
 Buchwaldt, F. A.: Geoidens Bestemmelse, geometrisk Bidrag til.
 Christensen, Frederik: Ungdommens Svømmebog.
 la Cour, Poul: Historisk Matematik. I Tal. II Geometri. III Bogstavregning.
 -- Menneskelegemet. Ottende Udgave.
 Erslev, Anna: Illustreret Legebog. I—II.
 Fabre, J. H.: Skorpioner og andet Kryb. Overs. af W. Dreyer.
 Ihle, A.: Under Sydkorset.
 Livingstones Rejser i Syd-Afrika I—II. Overs. af M. Th. Wøldike.
 Maeterlinck, Maurice: Biernes Liv. Overs. af Chr. Rimestad.
 Matematik, Nyt Tidsskrift for. A. 1ste til 27de Aarg.
 Matematik, Ny Tidsskrift for. Generalregister 1859—1908.

- Møller, Birgitte: Træer og Buske i Danmarks Skove.
Petersen, O. G.: Forstbotanik.
Petersen, Dr. O. G.: Træer og Buske.
Prytz, E.: Vort Lands Opmaalning.
Rasmussen, Knud: Min Rejsedagbog.
Rom, N. C.: Den danske Husflid.
Skovgaards, Joakim, Billeder i Viborg Domkirke. Med Tekst af Th. Oppermann.
Stubelius, Sverker: Pappslojd.
Thorup, A.: Fysik og Slojd. I Strømelektricitet.
-

- Efterslægtsselskabets Skole, Efterretninger om. 1896--1910.
2. vol.
Regnskab for Selskabet for Efterslægten. 1891—1915. 1 vol.
-
-

Skoleefterretninger.

Paa Grund af de stærkt forhøjede Priser
paa Papir og Bogtrykkerarbejde har De forenede Skoler
fundet det rigtigst i Aar at indskrænke Skolernes
Aarsberetning betydeligt.

Skolen har i Aar mistet en af sine gamle Lærere. Den 8. Oktober døde Krigsassessor Otto Jørgensen, 71 Aar gammel. Siden 1874 var han Gymnastiklærer ved Skolen. Sine faste Timer havde han opgivet for et Par Aar siden, men han mødte frem, naar der kaldtes paa ham, og vi regnede ham stadig med til vor Kreds. — Mild, retsindig, altid hjælpsom og derfor i høj Grad afholdt baade af Kolleger og Disciple færdedes den gamle Krigsassessor imellem os. Som ung Underofficer havde han været med i 1864; det gav jo ligesom en egen Glans over ham i vore Øjne. — Vi bevarer og ærer hans Minde.

Og saa har vi haft den store Sorg at miste to gode Dreng, den lille livlige, flinke, interesserede Leo Holstein af I. Forberedelsesklasse og den stille, venlige Ove Ovesen af II. Mellemlasse. Vi holdt af dem og vi savner dem.

I Overensstemmelse med det af Ministeriet meddelte Skema afholdtes Skolens Eksamen i 1916 paa de dertil bestemte Dage.

Følgende Elever bestod:

Studentereksamen.

	Points		Points
Engelhardt, P.	4,46	Maare, H. C. C. C. H..	4,04
Helt, Aa. A.....	4,50	Oxholt-Hove, H.....	5,08
Hesselholdt, Aa. E.	5,43	Pedersen, J. J.	4,75
Hilbert, C. Aa.	5,71	Rasmussen, J. C. E..	5,46
Holm, E.....	5,07	Ravn, J. A. B.	4,96
Hoeberg, O.	5,13	Rosenberg, K.....	4,54
Jørgensen, Aa.	5,57	Rønnow, Sv. Aa.	5,17
Kiærulff, H.....	5,58	Schiellerup, C. C. F.	4,21
Kjersgaard, E. B. S. N.	5,86	Schlütter, H. J. C. . .	5,32
Knutzen, P. T. B. . .	4,25	Sørensen, H. C.....	4,64
Krause, H. B. B. . . .	5,46	Torning, K.	5,71
Maagaard, J. A. L. T.	4,07		

Realeksamen.

Hornum, J. V. J.	4,25	Points
Linnet, H. D.	3,92	—
Meyer, A.	4,29	—
Mortensen, P. D. E. .	3,68	—
Oxholt-Hove, E.	4,88	—
Storm, N. C.	4,58	—
Viale, Aa. F.	4,58	—

Lærerpersonalet i det forløbne Skoleaar.

- Fru Andersen, A., Gymnasielærerinde (Lærerinde ved Skolen siden 1911) [1896]*), Engelsk i III G s, III G m, I G s, IV M B, II M A og B.
- Frk. Andersen, A. Heden-, eks. Faglærerinde (1914) [1914], Dansk i 3 F, Historie i II M A og B, I M, 5 F, 4 F, 3 F, 1 F, Geografi i II M A og B.
- Hr. Andreasen, S. J., Overlærer (Lærer ved Skolen siden 1909) [1886], Tysk i IV M B, I M, Matematik i IV M B, III M, II M A og B, Hegning i IV M B, III M, II M A og B, I M, Bogholderi i R. Klasselærer.
- Berg, J., cand. phil. (1880) [1880], Naturhist. i IV M A og B, II M A og B, Naturfag i III G m, II G m, I G m.
- Frk. Boldt, M. Randa-, (1884) [1884], Dansk i I M, 5 F, 4 F, 2 F, Geografi i 5 F, 4 F, 3 F, 2 F, Iagttagelsesundervisning i 2 F. Fører Overtilsyn med Undervisningen i 1 F, 2 F og 3 F. Klasselærerinde.
- Hr. Brix, Fr., Fuldmægtig i Marineministeriet, R. af Dbg. (1873) [1873], Historie i II G, R, III M.
- Bruun, T. E., Adjunkt (1908) [1897], Matematik i III G s, I G s, R, Regning i R.
- Bøgh Hansen, G., eks. mag. (1914) [1914], Dansk i III G, R, IV M B, III M.
- Bønsøe, K., Kommunelærer, cand. phil. (1892) [1892], Geografi i R, IV M A og B, III M**).
- Frk. Eibye, F., eks. Lærerinde (1902) [1902], Religion i IV M A, II M A og B, I M, 4 F, 3 F, 2 F, 1 F, Dansk i IV M A, 1 F, Iagttagelsesundervisning i 1 F, Regning i 1 F. Klasselærerinde.
- Hr. Guldbrandsen, Fr., Gymnasielærer (1895) [1895], Skrivning i III M, II M A og B, I M, 5 F, 4 F, 3 F, Tegning i III M, II M A og B, I M, 5 F, 4 F, 3 F. Har Tilsyn paa Legepladserne.
- Frk. Hansen, P., Adjunkt (1894) [1894], Dansk i II G, I G s, Latin i III G s, II G s, I G s, Oldtidskundskab i III G, II G, I G. Klasselærerinde.
- Hr. Holm, Erik, Adjunkt (1896) [1894], Naturlære i III G m, II G m, I G m, R, IV M A og B, III M, II M A og B, I M, Regning i 5 F.
- Holst, O., Adjunkt (1911) [1897], Tysk i III G s, II G s, I G s.

*) Tallene i de firkantede Klammer betegner Anciennitetsaaret ved De for-
 endte Skoler.

***) Timerne i Geografi i III M har den største Del af Aaret været overtaget
 af Hr. cand. phil. C. Berg, da Hr. Bønsøe har haft Orlov for at deltage i
 et Kursus paa Statens Lærerhøjskole.

- Hr. Iversen, I., Overlærer (1881) [1881], Matematik i III G m, II G s, II G m, I G m, IV M A. Klasselærer.
- Jacobsen, P., Inspektør ved Skolen (1885) [1885], Tysk i R, IV M A, III M, II M A og B, Historie i IV M A og B.
- Jensen, G.*), stud. mag. (1914) [1914], Dansk i I G m, II M A og B, Geografi i I M.
- Frk. Leisner, E., eks. Lærerinde (1916) [1916], Historie i 2 F, Regning i 3 F, 2 F.
- Hr. Lund, H., Adjunkt (1894) [1894], Engelsk i 5 F, Fransk i III G, II G, I G, R, IV M A og B. Har Tilsyn i Bygningerne. Klasselærer.
- Michelsen, C. V. A., Adjunkt (1909) [1894], Religion i I G, R, IV M B, III M, 5 F, Naturhistorie i R, III M, I M, 5 F, 4 F, Naturfag i III G s, II G s, I G s, Regning i 4 F. Har Tilsyn paa den lille Legeplads. Klasselærer. Bibliotekar ved Efterslægtelskabets Bogsamling.
- Frk. Munk, A. (1915) [1915], Sang i 4 F, 3 F, 2 F, 1 F.
- Hr. Otto, Fr., Organist, cand. phil. (1915) [1914], Sang i III G, II G, I G, III M, II M, I M, 5 F.
- Frk. Paul-Petersen, M., eks. Gymnastiklærerinde (1910) [1895], Gymnastik i I M, 5 F, 4 F, 3 F, 2 F, 1 F.
- Poulsen, H. (1894) [1894], Skrivning i 2 F, 1 F.
- Hr. Quistgaard, A., Sognepræst (1914) [1914], Religion i III G, II G.
- Schiøler, R. C.**), Kaptajn, R. af Dbg., Gymnastiklærer (1899) [1895], Gymnastik i III G, II G, I G, R, IV M A og B, III M, II M A og B. Har Tilsyn paa den store Legeplads.
- Frk. Woldike, G., Adjunkt (1900) [1900], Engelsk i II G s, II G m, I G m, R, IV M A, III M, I M.
- Rektor (1908) [1891], Historie i III G, I G.

Hr. cand. phil. C. Berg og Frk. V. Gad har været knyttet til Skolen som faste Vikarer.

Med dette Skoleaars Udgang opgiver Hr. cand. phil. J. Berg og Hr. Adjunkt O. Holst deres Timer ved Skolen. For godt og dygtigt Arbejde bringer Skolen dem begge sin bedste Tak.

*) Under Hr. Jensens Indkaldelse som Soldat har Hr. cand. theol. Tage Schaek vikarieret.

**) Under Hr. Schiølers vedvarende Indkaldelse ved Sikringsstyrken har Hr. eks. Gymnastiklærer V. Sass vikarieret.

I Skoleaaret 1916—17 er i Afgangsklasserne gennemgaaet følgende Pensa:

IV. Mellemskoleklasse A og B.

Religion. *A*-Klassen: Forskellige Kapitler af Mathæus Evangelium forklaret. — *B*-Klassen: Lukas Evangeliet læst og forklaret. — Begge Afd.: Sakramenterne lært efter Luthers Katekismus.

Dansk med Svensk. *A*-Klassen: Oplæsning og Genfortælling efter Langes Læsestykker for IV. Mellemskoleklasse. Desuden læst Værker af Oehlenschläger, Blicher og Grundtvig. Grammatik efter Bæks 50 Paragraffer samt Analyse. Hjemmestil hver 14. Dag, skiftevis Genfortælling og Fristil. I Svensk læst 25 Sider efter P. Christensens Læsebog. — *B*-Klassen: Langes Læsestykker for IV. Mellemskoleklasse benyttet til Oplæsning, Genfortælling og Analyse. Desuden er læst: Udvalgte Fortællinger af Schandorph, Bauditz og Pontoppidan; Hertz: Sparekassen. En Stil hver 14. Dag. P. Christensen: Svensk Læsebog, S. 14—26, 48—56, 65—71.

Til Eksamen opgives: *A*-Klassen: Langes Læsestykker, S. 7—180. Edvard Storm: Visen om Oberst Zinklar. A. G. Oehlenschläger: Aksel og Valborg. St. St. Blicher: Roverstuen. N. F. S. Grundtvig: Paaskeliljen. Svensk efter P. Christensens Læsebog, S. 12—28, 91—97, 108—113. — *B*-Klassen: Langes Læsestykker i Udvalg. Schandorph: Juleaften i Hønehuset. Bauditz: Junisol. Pontoppidan: Ørneflugt, Den kloge Mand. P. Christensen: Svensk Læsebog, S. 3—9, 48—56, 65—71.

Engelsk. *A*-Klassen: Jespersen: Engelske Læsestykker med Øvelser, S. 61—88, 92—123. Jespersen: Engelsk Begyndergrammatik. The Complete History Readers III, S. 1—37. Extemporal: The Complete History Readers III, S. 37—80. Diktat og Hjemmestil (Genfortælling). — *B*-Klassen: Ottesen: Read and Spell, S. 55—100 med nogle Forbigaaelser. The Lady of the Lake (Books for the Bairns). Kursorisk: The Lord of the Isles. Grammatik efter Ottesen: Read and Spell. Stil hveranden Uge.

Til Eksamen opgives: *A*-Klassen: Jespersen: Engelske Læsestykker med Øvelser, S. 61—82, 92—113. The Complete History Readers III, S. 1—27. — *B*-Klassen: Ottesen: Read and Spell, S. 55—69, 80—96. The Lady of the Lake (Books for the Bairns).

Tysk. *A*-Klassen: Ingerslev og Vibæk: Tysk Læsebog for Mellemskolen, S. 79—131. — *B*-Klassen: Samme

Læsebog, S. 14—57, 79—118. — Begge Afd.: Hjemmelæsning og Ekstemporallæsning efter Hauffs Märchen. Grammatik efter J. Kaper: Kortfattet tysk Sproglære. Mundtlig og i Reglen en Gang ugentlig hjemme en skriftlig Stil efter J. Kaper: Tyske Stiløvelser for Forberedelses- og Folkeskoler og for Mellemskolen.

Til Eksamen opgives: *A*-Klassen: Læsebogen, S. 79—87, 93—104, 111—131. — *B*-Klassen: Læsebogen, S. 79—118.

Fransk. Bødtker og Host: Lærebog i Fransk for Begyndere, S. 18—74, 87—96, 128—158.

Historie. L. Schmidts Lærebog i Historie for Mellemskolen: Tiden fra 1815. Af det tidligere læste er paa ny gennemgaaet Norden i Revolutions- og Napoleonstiden.

Geografi. C. C. Christensen I: Frankrig, Østrig-Ungarn, Middelhavet samt de sydeuropæiske Lande; samme II: Danmark, Norge og Sverrig.

Naturhistorie. Zoologi efter Balslev og Andersen II. Botanik efter Balslev og Simonsen IV. Sundhedslære efter Arnold Møller.

Naturlære. Sundorphs Fysik for Mellemskolen II og desuden af I: Magnetisme og Elektricitet.

Matematik og Regning. Jul. Petersens Lærebog i Plangeometri for Mellemskolen ved C. Hansen, *A*-Klassen: §§ 65—125, *B*-Klassen: §§ 77—125. — Begge Afd.: Jul. Petersens Lærebog i Aritmetik og Algebra for Mellemskolen ved C. Hansen, §§ 54—97. — *A*-Klassen: Alb. Svendsen: Ny Regnebog for Mellemskolen III. I Reglen et Sæt Hjemmeopgaver om Ugen. Nogle Gange Proveregning paa Skolen. — *B*-Klassen: Alb. Svendsen: Ny Regnebog for Mellemskolen II, Kap. IV—VI og (til skriftlig Hjemmeregning og Repetitionsovelse hjemme) Kap. VII og VIII, samt III, Kap. I—IV og delvis Kap. V—X. I Reglen et Sæt matematiske Opgaver og et Sæt Regneopgaver hjemme om Ugen, dels efter Alb. Svendsens Boger, dels efter Lomholts Eksamensopgaver.

Realklassen.

Religion. Gennemgaaet Apostlenes Gerninger. Endvidere er der givet en Oversigt over Jødefolkets Gudstjeneste og Kulturstandpunkt paa Kristi Tid.

Dansk. Folkeviser efter Olrik og Falbe-Hansens Ud-gave. — Holberg: Jeppe paa Bjærgen. — Oehlenschläger: Palnatøke. — Chr. Winther: Udvalgte Digte. — Hertz:

Sparekassen. — H. C. Andersen: Mit Livs Eventyr. — Analyse efter Lange: Øvelsesstykker til dansk Analyse og Tegnsætning. Bæk: 50 Paragraffer i dansk Grammatik.

Til Eksamen opgives: Folkeviser: Havbor og Signe; Aage og Else; Harpens Kraft; Valdemar og Tove; Dronning Dagnars Død; Kongemordet i Finderup. — Holberg: Jeppe paa Bjærgen. — Chr. Winther: Erik og Ellen; Jacob og Lone; Elskovsseglet; Murad; Kongeegen; Onkels Lise. — Hertz: Sparekassen.

Engelsk. Reed: The Fifth Form at St. Dominic's, S. 1—102. Lund: Engelsk Grammatik. Ad. Hansen: Engelske Stilovelselser for Realklassen, Nr. 1—26. Extemporal: The Complete History Readers III, S. 1—11, 140—180.

Til Eksamen opgives: Reed: The Fifth Form at St. Dominic's, S. 1—88.

Tysk. Ingerslev og Vibæk: Tysk Læse- og Lærebog for Realklassen, S. 1—65. Grammatik efter J. Kaper: Kortfattet tysk Sproglære. Ekstemporal- og Hjemmelæsning efter Hauffs Märchen. Mundtlig og i Reglen en Gang om Ugen hjemme en skriftlig Stil efter J. Kaper: Tyske Stilovelselser for Forberedelses- og Folkeskoler og for Mellem-skolen.

Til Eksamen opgives: Læsebogen, S. 1—65.

Fransk. Bodtker og Host: Lærebog i Fransk for Begyndere, S. 74—86, 97—117. Hansen og Mantzius's Til-lægshæfte, S. 14—23.

Til Eksamen opgives: Det læste Pensum.

Historie. P. Munch: Renæssancen og Reformationen. H. L. Møller: Samfundslære for Realklassen (enkelte Afsnit forbigaaede).

Geografi. C. C. Christensens Geografi for Gymnasiet og Realklassen: Østersø- og Vesterhavslændene: Rusland, Tyskland, England, Holland og Belgien.

Naturhistorie. Balslev og Andersens Zoologi for Realklassen, Balslev og Simonsens Botanik for Realklassen.

Naturlære. Sundorps Fysik for Realklassen II og III.

Matematik og Regning. P. T. Foldbergs Regning og Algebra for Realklassen med nogle Forbigaaelser. 3—4 Hjemmeopgaver ugentlig. Jul. Petersen: Lærebog i Plan-geometri ved C. Hansen (3. Udg.), § 1—45, samt noget Tri-gonometri.

Bogholderi. Gennemgaaet Hovedtrækkene i enkelt og dobbelt Bogholderi.

III. Gymnasieklasse.

Nysproglig Afdeling.

Religion. N. F. S. Grundtvig. Søren Kierkegaard. Dansk med Svensk og Oldnordisk. K. Mortensens Litteraturhistorie fra Hauch, repeteret fra Holberg. Tilsvarende Stykker af Agerskov og Rordam: Dansk Litteratur. De til Eksamen opgivne Værker repeterede. — Svensk og Oldnordisk: Eksamenspensum repeteret. — Sprog-historie: Bertelsens Bog fra Rimkroniken, c. 20 Sider repeteret. — I Reglen er skrevet en Stil hver 3. Uge; nogle af Eleverne har holdt Foredrag.

Til Eksamen opgives: K. Mortensens Litteraturhistorie fra Holberg. Agerskov og Rordam: Dansk Litteratur I, S. 184—194, 264—268, 278—279, 315—331; II, S. 17—19, 22—37, 94—99, 207—212, 248—249, 273—277, 299—305, 464—466, 516—517, 524—527, 603—610. — Følgende Hovedværker: Erasmus Montanus, St. Hans-Aftenspil, En Sjæl efter Døden, En dansk Students Eventyr. — Agerskov og Norregårds svenske Læsebog, S. 11—38, 77—80, 142—147, 149—152. — Bertelsens oldnordiske Læsebog, S. 13—21, 38—47. — Bertelsens danske Sproghistorie, S. 9—11, 27—31, 34—41, 78—82, 86—89, 105—107.

Engelsk. Selections from Macaulay (Arnold's Prose Books), S. 1—38. Statement by Sir Edward Grey in the House of Commons, August 3, 1914. Bruun: Modern English Plays and Dialogues, S. 26—65. Dickens: Selected Sketches with Annotations by Grünbaum and Grønæk, S. 24—28, 55—86. Western: English Institutions. Bube: The Story of English Literature. Selvstændig Hjemmelæsning: Kipling: The Light that failed. Magnussen: Praktisk engelsk Grammatik. En Stil ugentlig. Foredrag af Eleverne.

Til Eksamen opgives: Shakespeare: The Merchant of Venice, Acts I and II. Ruskin: Work. Østerberg: English Essays, Vol. II, S. 106—121. Bruun: Modern English Plays and Dialogues, S. 38—65. Tennyson: Morte d'Arthur og The Lady of Shalott.

Tysk. Goethe: Götz v. Berlichingen, I—V Akt. Sudermann: Frau Sorge (c. S. 200 Bogen ud). Vibæk og Kramer: Deutsche Umgangssprache für Ausländer. Gudme og Ipsen: Tyske Stilevelser for viderekomne I, S. 47—87. Spang-Hanssen: Skriftlige Opgaver til Studentereksamen. Kapers Grammatik. 1 ugentlig Stil (Oversættelse og Genfortælling). Repeteret Eksamensstoffet.

Til Eksamen opgives: Lessing: Minna v. Barnhelm, II. Akt. Goethe: Götz v. Berlichingen, I. Akt. Knauth: Auswahl deutscher Gedichte, Nr. 79, 97—99, 102—104, 128, 142, 144, 163, 164, 193, 194. Vibæk und Kramer: Deutsche Umgangssprache (40 Sider). Litteraturhistorie fra Klopstock til vore Dage.

Fransk. Erckmann-Chatrion: Histoire d'un conscrit de 1813. Prosper Mérimée: Colomba. Lectures variées II, udg. af A. Glahn. Oluf Nielsen: Fransk Sproglære for Gymnasiet.

Latin. Sallusts Catilina: Kap. 51—61. Ciceros Tale for Roscius. Af Gertz's Udvalg af middelald. Forff.: S. 11—18, 23—28, 35—44, 53—60, 83—88. Repetition af Eksamenspensum.

Til Eksamen opgives: Cæsars Gallerkrig: I. Kap. 30—54 og III. Sallusts Catilina: Kap. 39,6—61. Ciceros Tale for Roscius: § 14—92. Af Gertz's Udv. af middelald. Forff.: S. 11—18, 53—60, 83—88.

Oldtidskundskab. Sophokles's Kong Ædipus. Plautus: Den storpralende Soldat. Gennemgaaet de vigtigste af Afbildningerne i J. P. Jacobsens Billedatlas I (Hellas og Rom). Vald. Niensens Litteraturhistorie. Sechers Mytologi. Repeteret Eksamensstoffet.

Til Eksamen opgives: Homers Iliade I og VI. Homers Odyssee I og VI. Platons Apologi. Sophokles's Kong Ædipus. Herodots 1ste Bog (Kong Kroisos). Plautus: Den storpralende Soldat (S. 1—47).

Historie. Verdenshistorien fra 1789 efter Munch. Nordens Historie fra 1770 efter Ottosen. — Samfundslære efter H. L. Møller. — Repeteret som Sæpensum efter Undervisningsinspektorens Opgivelse: Oldtiden: Det romerske Rige (efter Munch).

Til Eksamen opgives: Det ovennævnte.

Naturfag. Heegaard, Vahl og Krogh: Naturkundskab for Gymnasiets sproglige Linier I—II repeteret med Forbigaaelse af Oversigten over de vigtigste Landes Næringsveje.

Der afholdes Prøve i Naturlære (Astronomi, de vigtigste Mineraler, dynamisk og historisk Geologi).

Matematik. Jul. Petersen: Lærebog i Plangeometri for Gymnasiets sproglige Linier ved C. Hansen, §§ 35—51 (incl.). C. Hansen: Lærebog i Aritmetik og Algebra for Gymnasiets sproglige Linier, §§ 34—42 og 57—65 (incl.). Repetition af Eksamenspensum.

Til Eksamen opgives: Efter Anordningen af 1.

Decbr. 1906. 12 A. a. Aritmetik og Algebra, Stk. 1, 2, 7 og 8. b. Geometri, Stk. 1, 2, 5.

Matematisk Afdeling.

Religion.	} Som den nysproglige Afdeling.
Dansk.	
Fransk.	
Oldtidskundskab.	
Historie.	

Engelsk. Bruun: Modern English Plays and Dialogues, S. 38—65. Grünbaum og Grøn­bæk: Dickens: Selected Sketches, S. 24—28, 55—86. Magnussen: Kortfattet praktisk engelsk Grammatik.

Til Eksamen opgives: Østerberg: English Essays, Vol. II, S. 106—121. Bruun: Modern English Plays and Dialogues, S. 38—60. Grünbaum og Grøn­bæk: Dickens: Selected Sketches, S. 55—86.

Naturfag. Geografi efter Vahl. Geologi efter Bo­ving-Petersen og Madsen. Biologi efter Simonsen. Fysio­logi efter Vahl og Krogh.

Til Eksamen opgives: Biologi efter Simonsen og Kruse. Fysiologi til Dels efter Vahl og Krogh.

Naturlære. a. Fysik med Astronomi: Barm­waters mekaniske Fysik og Sundorphs Electricitet og Mag­netisme. Repeteret Eksamenspensum. Fysiske Øvelser: 20 Timer.

Til Eksamen opgives: Af mekanisk Fysik (Udg. 1915), S. 1—44, 66—67. Lyslære: Optiske Instrumenter. Hele Electricitetslæren med Undtagelse af Elektronteori og elektromagnetiske Bølger (c: S. 124—130).

15 Øvelser: 1) Luftens Vægtfylde, 2) Mariottes Lov, 3) Luftabsorption i Vand, 4) Varmeækvivalentet, 5) Sno­ningssvingninger, 6) Kvægsolvs Udvidelse, 7) Isens Smelte­varme, 8) Neutralisationsvarme, 9) Lysets Brydning, 10) Sferometermaaling, 11) Spektralanalyse, 12) Wheatstones Bro, 13) Maaling af stor Modstand, 14) Maaling af lille Modstand, 15) Kompensation.

b. Kemi. Jul. Petersens Kemi: Den fysiske Kemi og Repetition af Eksamenspensum. 6 Timers Øvelser.

Til Eksamen opgives: Metalloiderne (herunder or­ganisk Kemi) og Metallerne til Magniumgruppen (Udg. 1911), S. 20—105 incl.

Matematik. Efter Jul. Petersens Bog er læst Slut­ningen af Infinitesimalregningen og efter C. Hansens Lære-

bog Stereometrien. Det hele Pensum repeteret. Hver Uge er der blevet regnet et Sæt Opgaver paa Skolen og et Sæt Hjemmeopgaver.

Til Eksamen opgives: Efter Anordningen af 1. Decbr. 1906. 12 B.

1. Aritmetik og Algebra, Stk. 1—10 og 13.
2. Plangeometrien.
3. Trigonometri.
4. Stereometri, Stk. 5—6.
5. Analytisk Plangeometri: Ret Linie og Cirkel.

Skolelivets festlige Sider er af Tider og Forhold trængt stærkt i Baggrunden. — Vor Aarsfest højtideligholdt vi som sædvanlig i Studenterforeningen. Da Aarsdagen, d. 4. Marts, faldt paa en Søndag, var Festen lagt til den foregaaende Dag. Talen, der foran er meddelt, holdtes af Hr. Bibliotekar Dumreicher. — D. 3. Februar glædede Hr. kgl. Skuespiller Th. Roose, der har en Son i IIM., os med en Oplæsning her paa Skolen for Klasserne IIG til 5. F. — Samme Maaned arrangerede IIG en Underholdning, ligeledes paa Skolen, til Fordel for en fransk Krigsfange i Tyskland, som IIM har antaget sig som „Plejebarn“. Hr. kgl. Kapelmusikus Møllerup, som har en Son i sidstnævnte Klasse, viste hans Kammerater og Skolen den store Venlighed at medvirke. — Et lille Beløb, der havdes til Raadighed fra forrige Aar, er sendt til sonderjydske Born.

Skolen bringer de tre Herrer, vi her har nævnt, en oprigtig Tak.

Skolens Forældrereds er repræsenteret af Fru Folkmann og Hr. Overretssagfører Ole F. Olsen; sidstnævnte er Formand.

Næste Aars Lærebøger.

(Sortimentsboghandlerforeningen i København har anmodet Skolerne om at henstille til Forældrene at indgive Bestilling paa Skolebøger til det nye Skoleaar hos Boghandlerne ved Færens Begyndelse, saaledes at Orlren kan ligge færdigt udført, naar det nye Skoleaar begynder).

1ste Forberedelsesklasse. J. Krohns A B C og Læsebog H. Wilster: Regnebog for Barneskolen I.

2den Forberedelsesklasse. Slomanns danske Læsebog I, Smith og Lange: Skriftlig Dansk I. Ottosen: Bornenes Fædrelandshistorie (Udg. 1914 el. nyere). H. Christensen og P. Lauritzen: Barnets første Kort (Danmark). H. Christensen og H. Clemmensen: Hjemstavnskære. H. Wilster: Regnebog for Barneskolen II. Sang- og Sanglege for Smaaborn, 1. Afd., samlede af Anna Wulff.

3die Forberedelsesklasse. Slomanns danske Læsebog I, Smith og Lange: Skriftlig Dansk I. Ottosen: Bornenes Fædrelandshistorie. C. C. Christensen: Lille Geografi, C. C. Christensen og Krogsgaards Atlas for Forberedelsesskolen. H. Wilster: Regnebog for Barneskolen III, Meterudgaven. Mikkelsen: Smaabørnernes Sangbog (1.—3. Hæfte i et Bind).

4de Forberedelsesklasse. H. Brodthagen og K. Jørgensen: Bibelhistorie for Grundskolen, Luthers lille Katekismus, Den nye Salmebog. Slomanns danske Læsebog II, Smith og Lange: Skriftlig Dansk II (3. el. senere Oplag). Ottosen: Børnernes Fædrelandshistorie (Udg. 1914 el. nyere). C. C. Christensen: Lille Geografi, C. C. Christensen og Krogsgaards Atlas for Forberedelsesskolen. H. Wilster: Regnebog for Barneskolen IV, Meterudgaven. Udsens Sangbog, 1. Del.

5te Forberedelsesklasse. H. Brodthagen og K. Jørgensen: Bibelhistorie for Grundskolen, Luthers lille Katekismus, Den nye Salmebog. Slomanns danske Læsebog III, Smith og Lange: Skriftlig Dansk III. Jespersen og Sarauw: Engelsk Begynderbog (10. Oplag). Ottosen: Børnernes Fædrelandshistorie (Udg. 1914 el. nyere). C. C. Christensen: Lille Geografi, C. C. Christensen og Krogsgaards Atlas for Forberedelsesskolen. H. Wilster: Regnebog for Barneskolen IV, Meterudgaven, samme: Regnebog for Barneskolen V (3. el. nyere Udg.).

I. Mellemskoleklasse. H. Brodthagen og K. Jørgensen: Bibelhistorie for Mellemskolen, Luthers Katekismus, Den nye Salmebog. Lange: Danske Læsestykker for I. M., Smith og Lange: Skriftlig Dansk IV, Lange: Grundrids af dansk Sprog-lære. The Complete History Readers II (Blackie and Son), Jespersen: Engelsk Begynderbog (10. Oplag), Lund: Engelsk Grammatik til Skolebrug. Ingerslev og Vibæk: Tysk for de yngste Begyndere med tilhørende Gloser og Øvelser. Schmidt: Lærebog i Historie for Mellemskolen I (5. el. nyere Udg.), Aarstalsliste til Schmidts Lærebog i Historie for Mellemskolen. C. C. Christensen: Geografi for Mellemskolen I, C. C. Christensen og Krogsgaards Atlas for Mellemskolen. Balslev og Andersen: Zoologi for Mellemskolen I, Balslev og Simonsen: Botanik for Mellemskolen I, Rasmussen og Simonsen: Lille Flora (sidste Udg.). Th. Sundorph: Fysik for Mellemskolen I. Alb. Svendsen: Ny Regnebog for Mellemskolen I (4. el. 5. Oplag) med Hjemmeopgaver. Udsens Sangbog, 2. Del.

II. Mellemkoleklasse. H. Brodthagen og K. Jørgensen: Bibelhistorie for Mellemkolen, Luthers Katekismus, Den nye Salmebog. Lange: Danske Læsestykker for II. Mellemkoleklasse. Bæk: 50 Paragraffer i dansk Grammatik. Engelsk Lærebog af Jespersen og Sarauw (10. Oplag af Eng. Begynderb. II), Lund: Engelsk Grammatik til Skolebrug, The Complete History Readers II (Blackie and Son). Ingerslev og Vibæk: Tysk for de yngste Begyndere med tilhørende Gloser og Øvelser. Schmidt: Lærebog i Historie for Mellemkolen I (5. el. nyere Udg.), Aarstalsliste til Schmidts Lærebog i Historie for Mellemkolen. C. C. Christensen: Geografi for Mellemkolen I (Udg. 1912) og II (Udg. 1912), C. C. Christensen og Krogsgaards Atlas. Balslev og Andersen: Zoologi for Mellemkolen I, Balslev og Simonsen: Botanik for Mellemkolen I og II, Rasmussen og Simonsen: Lille Flora (sidste Udg.). Th. Sundorph: Fysik for Mellemkolen I. Jul. Petersen: Lærebog i Plangeometri for Mellemkolen (3. el. 4. Udg. ved C. Hansen), Alb. Svendsen: Ny Regnebog for Mellemkolen I (4. el. 5. Oplag) med Hjemmeopgaver. Udsens Sangbog, 2. Del.

III. Mellemkoleklasse. Det nye Testamente, Luthers Katekismus, Den nye Salmebog. Lange: Danske Læsestykker for III. Mellemkoleklasse, P. Christensen: Svensk Læsebog for Mellemkolen (sidste Udg.), Bæk: 50 Paragraffer i dansk Grammatik. Ottesen: Read and Spell, The Complete History Readers II (Blackie), Books for the Bairns Nr. 104. Ingerslev og Vibæk: Tysk for de yngste Begyndere med tilhørende Gloser og Øvelser, J. Kaper: Tyske Stiløvelser for Forberedelses- og Folkeskoler og for Mellemkolen; senere, men først efter nærmere Tilsigelse af Læreren: Ingerslev og Vibæk: Tysk for Mellemtrinnet med tilhørende Gloser og Øvelser. Schmidt: Lærebog i Historie for Mellemkolen II (3. el. nyere Udg.), Aarstalsliste til Schmidts Lærebog i Historie for Mellemkolen. C. C. Christensen: Geografi for Mellemkolen II, C. C. Christensen og Krogsgaards Atlas. Balslev og Andersen: Zoologi for Mellemkolen I og II, Balslev og Simonsen: Botanik for Mellemkolen II og III, Rasmussen og Simonsen: Lille Flora (sidste Udg.), Rasmussen og Simonsen: Organisk Kemi for Mellemkolen (sidste Udg.). Th. Sundorph: Fysik for Mellemkolen I, samme: Kemi for Mellemkolen. Jul. Petersen: Lærebog i Aritmetik og Algebra for Mellemkolen og Lærebog i Plangeometri for Mellemkolen (3. el. 4. Udg. ved C. Hansen), Alb. Svendsen: Ny Regnebog for Mellemkolen II (4. el. 5. Oplag) med Hjemmeopgaver. Udsens Sangbog, 2. Del.

IV. Mellemkoleklasse. Det nye Testamente, Den nye Salmebog. Lange: Danske Læsestykker for IV. Mellemkoleklasse (sidste Udg.), P. Christensen: Svensk Læsebog for Mellemkolen (sidste Udg.), Bæk: 50 Paragraffer i dansk Grammatik. Ottesen: Read and Spell, The Complete History Readers III (Blackie and Son), Short Chapters on English Life by Grove og Ringenson (2. Oplag), Lund: Engelsk Grammatik til Skolebrug, Nelson's »Highroads« English Dictionary. Ingerslev og Vibæk: Tysk Læsebog for Mellemkolen (2. el. nyere Udg.) med tilhørende Glossarium, J. Kaper: Kortfattet tysk Sproglære (10. el. senere Oplag), en tysk-dansk Ordbog, helst J. Kapers el. E. Kapers, Hauffs Märchen (Cottaske Forlag), J. Kaper: Tyske Stiløvelser for Forberedelses- og Folkeskoler og for Mellemkolen. Bødtker og Høst: Lærebog i Fransk for Begyndere. Schmidt: Lærebog i Historie for Mellemkolen II (3. el. nyere Udg.), Aarstalsliste til Schmidts Lære-

bog i Historie for Mellemkolen. C. C. Christensen: Geografi for Mellemkolen I og II, C. C. Christensen og Krogsgaards Atlas. Balslev og Andersen: Zoologi for Mellemkolen II, Balslev og Simonsen: Botanik for Mellemkolen III og IV, Rasmussen og Simonsen: Lille Flora (sidste Udg.). Th. Sundorph: Fysik for Mellemkolen I og II, samme: Kemi for Mellemkolen. Jul. Petersen: Lærebog i Aritmetik og Algebra for Mellemkolen og Lærebog i Plangeometri for Mellemkolen (3. el. 4. Udg. ved C. Hansen), Alb. Svendsen: Ny Regnebog for Mellemkolen III (3. el. 4. Oplag) med Hjemmeopgaver og II (4. el. 5. Oplag), Lomholts Eksamenopgaver, Afd. E. (6. el. senere Udg.).

Realklassen. Det nye Testamente, Den nye Salmebog. Bæk: 50 Paragraffer i dansk Grammatik, Lange: Øvelsesstykker i dansk Analyse og Tegnsætning (sidste Udg.); af Dansk lærerforeningens Skoleudgaver: Olrik: Danske Folkeviser (I. Samling), Holberg: Jeppe paa Bjergget, Heiberg: Syvsoverdag, Chr. Winther: Udvalgte fortællende Digte, H. C. Andersen: Rejsebeskrivelser; endvidere: Oehlenschläger: Palmatoke (Litteraturlæsning for Skolen, Lehmann og Stages Forlag). Reed: The Fifth Form at St. Dominic's (by R. Knudsen), Ad. Hansen: Engelske Stiløvelser for Realklassen, Lund: Engelsk Grammatik til Skolebrug. Ingerslev og Vibæk: Tysk Læse- og Lærebog for Realklassen med tilhørende Glossarium, J. Kaper: Kortfattet tysk Sproglære (10. el. senere Oplag), en tysk-dansk Ordbog, helst J. Kapers el. E. Kapers, Hauffs Märchen (Cottaske Forlag), J. Kaper: Tyske Stiløvelser for Forberedelses- og Folkeskoler og for Mellemkolen. Bødtker og Høst: Lærebog i Fransk for Begyndere, Hansen og Mantzius: Tillæg til Lærebog i Fransk. P. Munch: Revolutionen og Napoleon 1789—1815, H. L. Møller: Samfundslære for Realklassen. C. C. Christensen: Geografi for Mellemkolen I, Vahl og Andersen: Geografiske Hæfter for Realklassen: De forenede Stater, C. C. Christensen og Krogsgaards Atlas. Balslev og Andersen: Zoologi for Realklassen, Balslev og Simonsen: Botanik for Realklassen. Th. Sundorph: Fysik for Realklassen II og III. Bonnesen: Matematik I (2. Udg.), Cronfelt og Nielsen: Regnebog for Realklassen (2. Udg.), A. Lomholt: Matematiske Opgaver E, N. E. Lomholt: Fircifret Logaritmetabel for Realklassen.

I. Gymnasieklasse. Det nye Testamente, Den nye Salmebog. K. Mortensen: Mindre dansk Litteraturhistorie (2. Udg.), Agerskov og Rørdam: Dansk Litteratur for 1800, Agerskov og Norregård: Svensk Læsebog, H. Bertelsen: Oldnordisk Læsebog (2. Udg.), Sig. Müller: Nordisk Mytologi. Choix de nouvelles modernes I (Velhagen & Klasing), Bødtker og Høst: Lærebog i Fransk for Begyndere, Hansen og Mantzius: Tillæg til Lærebog i Fransk, Fransk Sproglære for Gymnasiet af Oluf Nielsen. Homers Iliade i Udvalg ved Carl V. Østergaard, Homers Odyssee i Udvalg ved Carl V. Østergaard, Den græske Litteraturs Historie ved Vald. Nielsen, Secher: Græsk-romersk Kunsthistorie til Skolebrug, J. P. Jacobsen: Historisk Billedatlas I, Secher: Græsk Mytologi til Skolebrug. H. L. Møller: Lærebog i Historie for Gymnasiet I. Mikkelsen: 52 tostemmige Sange. — Særlig for den nysproglige Linie: Finnemore: Social Life in England II, Modern Prose (selected and annotated by Helweg-Møller), Reed: The Fifth Form at St. Dominic's (by R. Knudsen), The Kipling Reader, The Penny Poets Nr. 49, Western: English Institutions, Ad. Hansen: Engelske Stiløvelser for Realklassen, Thaning og

Valentiner: English Grammar. Kapers Grammatik, Boviën og Gudme: Tyske Stiløvelser for de lavere Klasser, Schiller: Wilhelm Tell, Kaper: 5 tyske Noveller. Kr. Mikkelsen: Latinsk Læsebog for Mellemkolen (2. el. 3. Udg.), Cæsars Gallerkrig I—V (Gertz's Udg.), Jensen og Goldschmidt: Latinsk-dansk Ordbog. Heegaard, Vahl og Krøgh: Naturkundskab for Gymnasiets sproglige Linier II (sidste Udg.). Jul. Petersen: Lærebog i Plangeometri for Gymnasiets sproglige Linier (ved C. Hansen), C. Hansen: Lærebog i Aritmetik og Algebra for Gymnasiets sproglige Linier. — Særlig for den mat.-naturv. Linie: Modern Prose (selected and annotated by Helweg-Møller), Lund: Engelsk Grammatik til Skolebrug, Ad. Hansen: Engelske Stiløvelser for Realklassen. Stockmarr: Biologi for Gymnasiets 3 Retninger, Sofie Petersen: Geologi for Gymnasiet. Jul. Petersen: Kemi for Gymnasiet, samme: Kemi for Mellemkolen, Th. Sundorph: Varmelære for Gymnasiet, samme: Elektricitet og Magnetisme for Gymnasiet. C. Hansen: Lærebog i Plangeometri (sidste Udg.), samme: Lærebog i Trigonometri (sidste Udg.), N. Nielsen: Lærebog i Aritmetik og Algebra for den matematiske Linie, Gamborgs Logaritmetavle Nr. 1 og Nr. 2.

II. Gymnasieklasse. K. Mortensen: Mindre dansk Litteraturhistorie (2. Udg.), Agerskov og Rørdam: Dansk Litteratur I, H. Bertelsen: Oldnordisk Læsebog (2. el. 3. Udg.), Agerskov og Norregård: Svensk Læsebog, Sig. Müller: Nordisk Mytologi. Til Nytaar: Agerskov og Rørdam: Dansk Litteratur II, H. Bertelsen: Dansk Sproghistorie til Skolebrug (2. el. 3. Udg.). Franske Læsestykker, udg. af Carl Michelsen (2. Udg.), Hector Malot: Sans famille (Velhagen & Klasing), Fransk Sproglære for Gymnasiet af Oluf Nielsen. Homers Iliade i Udvalg ved Carl V. Østergaard, Homers Odyssee i Udvalg ved Carl V. Østergaard, Sophokles's Antigone (Niels Møllers Overs.), Platon: Sokrates's Forsvarstale (Gertz's Overs.), Herodots I. Bog: Kong Kroisos (Falkenstjernes Overs. ved Chr. Thomsen), Den græske Litteraturs Historie ved Vald. Nielsen, J. P. Jacobsen: Historisk Billedatlas I, Secher: Græsk Mytologi tfl Skolebrug, Secher: Græsk-romersk Kunst-historie til Skolebrug. H. L. Møller: Lærebog i Historie for Gymnasiet I og II, Ottosen: Nordens Historie. Mikkelsen: 52 tøstemmeige Sange, Tofte: Trestemmeige Sange for lige Stemmer. — Særlig for den nysproglige Linie: The Kipling Reader, Selections from Macaulay (Arnold's Prose Books), Shakespeare: The Merchant of Venice (Blackie: The Junior School Shakespeare), The Penny Poets Nr. 54, Kipling: The Light that failed, Ruskin: The Crown of Wild Olive (George Allen & Sons, London), Western: English Institutions, Ad. Hansen: Engelske Stiløvelser for Realklassen, Thaning og Valentiuer: English Grammar. Kapers Grammatik, Boviën og Gudme: Tyske Stiløvelser for de lavere Klasser, Gudme og Ipsen: Tyske Stiløvelser for viderekomne I, Vibæk und Kramer: Deutsche Umgangssprache für Ausländer, Knauth: Auswahl deutscher Gedichte, Lessing: Minna von Barnhelm, Sudermann: Frau Sorge. Kr. Mikkelsen: Latinsk Læsebog for Mellemkolen, Cæsars Gallerkrig I—V (Gertz's Udg.), Ciceros 10 Taler (Madvigs Udg.), Jensen og Goldschmidt: Latinsk-dansk Ordbog. Heegaard, Vahl og Krøgh: Naturkundskab for Gymnasiets sproglige Linier I og II (sidste Udg.). Jul. Petersen: Lærebog i Plangeometri for Gymnasiets sproglige Linier (ved C. Hansen), C. Hansen: Lærebog i Aritmetik og Algebra for Gymnasiets sproglige Linier. — Særlig for den mat.-naturv. Linie:

Modern Prose (selected and annotated by Helweg-Møller), Magnussen: Praktisk engelsk Grammatik, Brahe: The Conversation Reader (Third Edition), Ad. Hansen: Engelske Stiløvelser for Realklassen. Boving-Petersen og Madsen: Geologi I, II og III, Simonsen: Biologi, Vahl og Krogh: Fysiologi, Vahl: Geografi for den matematiske Linie. Jul. Petersen: Kemiske Øvelser (for Gymnasiet), iøvrigt træffes senere Bestemmelse om nye Bøger; de i I. Gymnasieklasse benyttede Lærebøger i Naturlære bibeholdes. Foruden de i I. Gymnasieklasse brugte Bøger i Matematik: Jul. Petersen: Lærebog i analytisk Geometri (ved C. Hansen), samme: Aritmetik og Algebra for Gymnasiets matematiske Linie, Eksamensopgaver i Matematik ved Studentereksamen ved A. Lomholt (sidste Udg.).

III. Gymnasieklasse. K. Mortensen: Mindre dansk Litteraturhistorie (2. Udg.), Agerskov og Rørdam: Dansk Litteratur I og II, H. Bertelsen: Oldnordisk Læsebog (2. el. 3. Udg.), H. Bertelsen: Dansk Sproghistorie til Skolebrug (2. el. 3. Udg.), Agerskov og Norregård: Svensk Læsebog. Prosper Mérimée: Colomba, Erekmann-Chatrian: Histoire d'un concert de 1813, Lectures variées II, udg. af A. Glahn, Fransk Sprogslære for Gymnasiet af Oluf Nielsen. Homers Iliade I—VI og Odyssee I—XII (Wilsters Overs. ved Gertz), Sophokles's Kong Ødipus (Thor Langes Overs., sidste Udg.), Herodots I. Bog: Kong Kroisos (Falkenstjernes Overs. ved Chr. Thomsen), Platon: Sokrates's Forsvarstale (Gertz's Overs.), Den græske Litteraturs Historie ved Vald. Nielsen, J. P. Jacobsen: Historisk Billedatlas I, Secher: Græsk Mytologi til Skolebrug, Secher: Græsk-romersk Kunsthistorie til Skolebrug. H. L. Møller: Lærebog i Historie for Gymnasiet, Ottosen: Lærebog i Nordens Historie, H. L. Møller: Samfundskundskab for Gymnasiet. Mikelsen: 52 tostemmige Sange, Tofte: Trestemmige Sange for lige Stemmer. — Særlig for den nysproglige Linie: Ruskin: The Crown of Wild Olive (George Allen & Sons), The Pitt Press Shakespeare: Julius Cæsar (A. M. Verity), English Poems (selected and annotated by V. Østerberg), Jespersen: The England and America Reader, Fimmøse: Social Life in England II, Bube: The Story of English Literature. Kipling: The Light that failed, Brahe: The Conversation Reader (Third Edition), Magnussen: Praktisk engelsk Grammatik, Ad. Hansen: Engelske Stiløvelser for Gymnasiet, Western: English Institutions. Kapers Grammatik, Gudme og Ipsen: Tyske Stiløvelser for viderekønlige I, Spang Hansen: Skriftlige Opgaver til Studentereksamen I, Vibæk und Kramer: Deutsche Umgangssprache für Ausländer, Goethe: Götz von Berlichingen, Sudermann: Frau Sorge. Cæsars Gallerkrig I—V (Gertz's Udg.), Ciceros 10 Taler (Madvigs Udg.), Sallusts Catilina (udg. af Gertz og Drachmann), Gertz's Udvalg af midtalderske latinske Forfattere, Jensen og Goldschmidt: Latinsk-dansk Ordbog, Vald. Nielsen: Hovedpunkter af den latinske Syntaks. Heegaard, Vahl og Krogh: Naturkundskab for Gymnasiets sproglige Linier I og II (sidste Udg.). Jul. Petersen: Lærebog i Plangeometri for Gymnasiet (ved C. Hansen), N. Nielsen: Aritmetik og Algebra for Gymnasiets sproglige Linier. — Særlig for den mat.-naturv. Linie: The Arnold Prose Books Nr. 9 (Macaulay), Robert S. Wood: The Penny Poets, Brahe: The Conversation Reader (Third Edition), Ad. Hansen: Engelske Stiløvelser for Realklassen, Magnussen: Praktisk engelsk Grammatik, Bruun: Modern English Plays and Dialogues. Boving-Petersen og

Madsen: Geologi I, II og III, Simonsen: Biologi, Vahl og Krogh: Fysiologi, Vahl: Geografi for den matematiske Linie. De i I. og II. Gymnasieklasse benyttede Lærebøger i Naturlære bibeholdes. Foruden de i I. og II. Gymnasieklasse brugte Bøger i Matematik: Lærebog i Stereometri af C. Hansen (sidste Udg.), Eksamensopgaver i Matematik ved Studentereksamen ved A. Lømholt (sidste Udg.).

NB. I visse Fag, særlig Dansk og fremmede Sprog, vil det blive nødvendigt i Skoleaarets Løb at anskaffe enkelte Bøger ud over de her nævnte. Herom vil Eleverne i hvert enkelt Tilfælde faa skriftlig Meddelelse hjem.

Skolens Morgensangs-Bog (25 Øre), der benyttes i alle Klasser, Skrivebøger, Karakterbøger, Penne, Blyanter o. s. v. faas hos Skolebetjenten.

Skolens Samlinger har i Aarets Løb modtaget følgende Gaver:

Spydspids fra Stenalderen.	Frk. H. Poulsen.
Kalkkonglomerat med Flintforsteninger.	Hr. Grosserer Zahle-
Belemniter m. m. (fra Panamakanalen).	Lassen.
Skaller af Muslinger fra Island.	Hr. cand. pharm. A. Bonde.
Lerskuffer med Bregner fra Island.	
Dækglas og Præparatglas.	Poul Blicher Larsen, II. G.
Sneglehuse.	Erik Ehrenborg, IV. M.
Antilopehorn.	Aage Olsen, IV. M.
Svovlkis.	Henning Jensen, III. M.
Forstenet Sopindsvin.	
Vættelys.	
En Fuglerede med Æg.	Anders Roose, II. M.
Forstenet Sopindsvin.	
En Hajhvirel.	Poul Weigel, II. M.
Stalaktit.	
Agregat af Kalkspat.	
Lava fra Vesuv.	Christian Weigel, 5. F.
Koral fra Vestindien.	
En sort Hugorm.	Torben Bostrom, 4. F.
Nogle Stenalderredskaber.	Svend Hoeg, 2. F.
Vandrende Pind.	Borge Nielsen, 2. F.

Fælles Regler.

Skolebetalingen.

Gældende indtil 31. Marts 1918.

	1ste Broder.	2den Broder.	3die Broder.
1. Forberedelsesklasse	14 Kr.	10 Kr.	8 Kr.
2. —	16	11	9
3. —	18	12	10
4. —	20	13	11
5. —	22	14	12
I. Mellemklasse	23	15	13
II. —	24	16	14
III. —	25	17	15
IV. —	25	18	16
Realklassen	25	18	16
I. Gymnasieklasse	26	20	18
II. —	27	20	18
III. —	27	20	18

4de Broder og følgende Brødre gaar frit.

Betalingen for Brændsel vil først kunne fastsættes i det nye Skoleaar efter nærmere Forhandling med Ministeriet. Af flere Søkende betaler kun den ældste denne Afgift.

Enhver ny Elev betaler 4 Kr. i Indskrivningspenge.

Nye Elever, der indmeldes til efter Sommerferien, betaler halv Skolebetaling for August.

En Elev, der flyttes fra en af De forenede Skoler til en anden, betragtes ikke som »ny Elev«. Overflytning fra en af De forenede Skoler til en anden kan ske med en fuld Maanedes Varsel. Undtagelsesvis kan den Skole, i hvilken Eleven gaar, indtrømme Overflytning med kortere Varsel, og inden for samme Maaned betales da kun Skolepenge til en af Skolerne.

Naar en Elev forsømmer Skolen paa Grund af Sygdom, betaler han for den Maaned, i hvilken Sygdommen begynder, og for de 2 følgende. Denne Regel gælder ogsaa for de Elever, der maa holdes borte fra Skolen paa Grund af Sygdom i Hjemmet.

Udmeldelse kan kun ske med 2 fulde Maaneders Varsel; der betales altsaa for den Maaned, i hvilken Udmeldelsen sker, og for de to følgende. Midlertidig Udmeldelse for Sommermaanederne modtages ikke. Af Disciple, der indstiller sig til Mellemkole-, Real- eller Studentereksamen, betales Skolepenge til Skoleaarets Slutning, d. v. s. indtil 31. Juli.

Ansøgninger om hele og delvise Fripladser maa fornyes hvert Aar. Blanketter faas paa Skolen og indsendes til denne senest 1. April.

Skolepenge betales forud. Efter Hjemmets Ønske kan dette ske enten maanedsvis eller kvartalsvis. I København og Hellerup opkræves Skolepengene i Hjemmene ved Skolernes Bud. Desuden er De forenede Skolers Kontor aabent for Indbetaling hver Skoledag Kl. 10-3. Kontorets Adresse er: Frederiksberggade 2. 1ste Sal.

Eksamensafgifter.

1. En Elev, der indstiller sig til Mellemkole-, Real- og Studentereksamen betaler i Eksamensafgift 10 Kr.
2. En Privatist, der indstiller sig til Tillægsproven til Mellemkole- eller Realeksamen, betaler 7 Kr. Omfatter Proven flere end eet Fag, betales desuden for hvert af disse 2 Kr.
3. Ved ministeriel Bekendtgørelse af 1. April 1912 er det paalagt Skolerne — foruden den Eksamensafgift, der betales til Skolerne, — at opkræve et særligt Indmeldelsesgebyr til Statskassen af hver Elev, der indmeldes til de offentlige Eksaminer.

Denne Afgift til Statskassen er fastsat saaledes:

Mellemskoleeksamen	3 Kr.
Realeksamen	5 -
Studentereksamen	8 -

Afgiften opkræves ikke i Hjemmene, men betales paa Skolen til vedkommende Rektor inden 1. April, og dens kontante Erlæggelse er en Betingelse for, at Staten giver vedkommende Eksaminand Adgang til Eksamen, hvilket Skolen herved tillader sig at meddele.

Smitsomme Sygdomme.

I Overensstemmelse med ministeriel Bekendtgørelse af 15. Marts 1916 gælder fremtidig nedenstaaende Bestemmelser med Hensyn til smitsomme Sygdomme:

Naar der i en Familie, som har skolesøgende Børn, udbryder Skarlagensfeber, Difteri eller anden farlig smitsom Sygdom, skal Skolen af den behandelende Læge underrettes herom.

Et Barn, der selv har været angrebet af Sygdommen, maa ikke søge Skolen, førend det medbringer Lægeattest for, at det ikke kan antages at udbrede Smitte.

Saafernt vedkommende Barn har været angrebet af Difteri, bør Lægeattesten særlig oplyse, om der er forløbet 3 Uger efter, at Belæggingerne er svundne. Er et saadant Tidsrum ikke forløbet, maa Attesten udtrykkelig oplyse, at det ved bakteriologisk Undersøgelse er godtgjort, at der ikke kan paavises Difteribaciller hos vedkommende.

Et Barn, der har været angrebet af akut Børnelamshed, maa ikke søge Skolen, førend der er forløbet mindst 6 Uger efter Sygdommens akutte Stadium. Attesten skal udtrykkelig oplyse, at dette Tidsrum er forløbet.

Et Barn, i hvis Hjem en farlig, smitsom Sygdom er optraadt, uden at Barnet selv har været angrebet, maa ikke søge Skolen, førend det medbringer Lægeattest for, at det ikke kan antages at udbrede Smitte.

Lægeattesten bør oplyse følgende:

at den eller de syge er blevet forsvarligt isolerede,

at den fornødne Desinfektion er foretaget,

at Inkubationstiden for den paagældende Sygdom er forløbet, og at vedkommende Barn ikke frembyder paaviselige eller mistænkelige Sygdomssymptomer.

Børn, der lider af Mæslinger, maa ikke modtages paa Skolen før mindst 10 Dage efter Sygdommens Begyndelse. Børn, der lider af Kighøste, maa ikke modtages paa Skolen før 4 Uger efter det konvulsive Stadiums Begyndelse. Naar Skolegangen atter begynder, maa de medbringe Lægeattest med de fornødne Oplysninger.

Skolerne anmoder de Familier, hos hvem Mæslinger er udbrudt, om kun at sende de Børn i Skole, om hvilke det med Sikkerhed vides, at de tidligere har haft Sygdommen, men derimod at holde de Børn, der ikke tidligere har haft den, borte fra Skolen, indtil det kan antages for sandsynligt, at de ikke er smittede af det i Hjemmet optraadte Sygdomstilfælde.

Børn, der lider af Røde Hunde, Skoldkopper, Rosen, Influenza, Faarensyge eller Halsbetændelse maa ikke modtages paa Skolen, saa længe det akutte Stadium varer.

Børn, der lider af smitsomme Øjen- eller Hudsygdomme, maa ikke modtages paa Skolen, før Sygdommen er overstaaet, eller de medbringer Lægeattest for, at de ikke kan antages at udbrede Smitte.

Forsømmelser.

- 1) Forsømmelser i anden Anledning end Sygdom og andre særlige Tilfælde bør kun foregaa eller Samraad med Skolens Rektor.
- 2) Naar Eleven igen giver Møde paa Skolen, maa han medbringe en skriftlig Meddelelse om, hvorlænge han har været fraværende og hvorfor.
- 3) Ønskes en Elev (af Helbredshensyn o. l.) fritaget for i Frikvartererne at være paa Legepladsen, maa han medbringe skriftlig Anmodning derom fra Hjemmet.
- 4) Med Hensyn til Fritagelse for Gymnastik gælder i H. I. Min. Cirk. af 5. Mai 1916 flg.:

Ingen Elev fritages for at deltage i Gymnastikundervisningen eller i de herhen hørende Øvelser, uden at Nødvendigheden heraf er godtgjort ved Attest fra en Læge. Dog kan en Elev, i Henhold til skriftligt fremsat Ønske fra Hjemmet, af Helbredshensyn fritages, helt eller delvis, for Deltagelse i Legemsøvelser i enkelte Timer, dog ikke ud over 1 Uge. — Skolen maa paase, at de Fritagelser, der er begrundede i forbigaaende Forhold, ikke udstrækkes over længere Tid, end Lægeattesten angiver. — Denne skal udstedes paa en dertil særlig indrettet Blanket, der udleveres fra Skolen. — Attesterne skal opbevares af Skolen og ved Skoleaarets Slutning tilstilles Ministeriet.

Konfirmationen.

Skolens Skema lægges med Konfirmationsforberedelsen for Øje saaledes, at Konfirmationen helst maa ske fra IV. M. Foraar eller Efteraar, eller fra IG og Reakkl., Efteraar.

Som Regel vil det paa Præstegangsdagene være tidsnok at forlade Skolen Kl. 1. — Undtagelser tillades kun, hvor Vektlængden gør det nødvendigt.

Konfirmander har fri Mandag efter Konfirmationen og Allertingsdagen, men ingen andre Dage. — Skolen kan ikke anerkende Søskenendes Konfirmation som berettiget Grund til Forsømmelse.

Skolen henleder Opmærksomheden paa, at bestaaet Mellemkskoleeksamen ikke umiddelbart giver Ret til Oprykning i Gymnasiet eller Realklassen, idet Mellemkskoleeksamen vel er en nødvendig Forudsætning, men ikke den eneste Betingelse for en saadan Opflytning. (Se bl. a. minist. Skrivelse af 9. Maj 1908).

Aarsprøve, Ferie m. m.

Den mundtlige Del af Skolens Aarsprøve afholdes i Dagene fra d. 2. til d. 5. Juli. I de Dage, i hvilke der ikke afholdes mundtlig Prøve, vil der blive givet en Aarskarakter. Aarsarbejds og Provernes Udfald meddeles Fredag d. 6. Juli Kl. 12, hvorefter Sommerferien tager sin Begyndelse.

Det nye Skoleaar begynder Tirsdag d. 21. August Kl. 9.

Ferier og Fridage i Skoleaaret 1917-18:

Efteraarsferie fra 14. til 17. Oktober	} begge Dage medregnede.
Juleferie fra 23. Decbr. til 6. Januar	
Paskeferie fra 27. Marts til 2. April	
Pinseferie fra 18. til 26. Maj.	

Enkelte Fridage:

Mandag den 12. November, Onsdag den 6. Marts, Lørdag den 27. April og Lørdag den 15. Juni.

Indmeldelser af nye Elever modtages hver Skoledag, helst for Sommerferien.

Rektor træffes sikrest hver Skoledag Kl 1-2.

Til at overvære Proverne indbydes Disciplenes Forældre og Værger samt enhver, der interesserer sig for Skolen.

Kjøbenhavn. — Bianco Lunos Bogtrykkeri.